

Personer og familier med de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag

- en registerundersøgelse

**Finn Kenneth Hansen, Henning Hansen
og M. Azhar Hussain**

Marts 2009

Forskningsprojektet: "Konsekvenser af at have de laveste sociale ydelser som forsørgelsesgrundlag". Sociologisk Institut, Roskilde Universitet, CASA og Aalborg Universitet

**Personer og familier med de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag
- en registerundersøgelse**

© CASA, Marts 2009

ISBN 978-87-92384-24-9

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-92384-25-6

Forskningsprojektet:

**"Konsekvenser af at have de laveste sociale ydelser som forsørgelsesgrundlag".
Sociologisk Institut, Roskilde Universitet, CASA og Aalborg Universitet**

Forord

Siden 2002 er der indført offentlige sociale ydelser, som ligger under det almindelige kontanthjælpsniveau, der forsørgelsesmæssigt traditionelt er blevet betragtet som det sociale sikkerhedsnet. Ud over indførelsen af disse nye laveste ydelser er der vedtaget en række ændringer på kontanthjælpsområdet, som bl.a. indebærer en nedsættelse af kontanthjælpen for personer, som i 6 sammenhængende måneder har været på kontanthjælp. Tiltagene er foretaget med henblik på at øge kontanthjælpsmodtagernes incitament til at komme i arbejde.

Der er tale om en nyskabelse i dansk socialpolitik og nye argumenter for at indføre lavere ydelser – starthjælp og introduktionsydelse – og automatisk nedsættelse af kontanthjælpsydelsen efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp. Bortset fra enkelte undersøgelser, som alene har set på de beskæftigelsesmæssige konsekvenser, er der på trods af denne nyskabelse ikke iværksat eller taget initiativer til forskningsprojekter, som har sat fokus på at undersøge konsekvenserne af disse nye laveste ydelser.

Det er baggrunden for forskningsprojektet ”Konsekvenser af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag”. Det er formålet med projektet at undersøge de forskellige konsekvenser, der følger af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag, og vurdere de forskellige effekter, det har at leve et hverdagsliv, hvor forsørgelsen er baseret på de laveste ydelser.

Det er således personer og familier, som er på de laveste ydelser, der er i fokus i forskningsprojektet.

Forskningsprojektet er initieret i et samarbejde mellem Rådet for Socialt Udsatte og en forskergruppe under Sociologisk Institut ved Københavns Universitet omfattende forskere ved CASA, Økonomisk Institut ved Københavns Universitet, Aalborg Universitet, Roskilde Universitet og Sociologisk Institut.

Forskergruppen består af:

Professor Jørgen Elm Larsen, Sociologisk Institut, Københavns Universitet
Professor John Andersen, Roskilde Universitet

Forskningsadjunkt M. Azhar Hussain, Økonomisk Institut, Københavns Universitet

Lektor Morten Ejrnæs, Aalborg Universitet

Konsulent Henning Hansen, CASA

Afdelingsleder Finn Kenneth Hansen, CASA.

Forskningsprojektet, som løber i perioden fra 2008 til 2011, er finansieret af Rådet for Socialt Udsatte, og det er Sociologisk Institut, som står som den ansvarlige for gennemførelsen af projektet.

Det samlede forskningsprojekt omfatter flere delundersøgelser. For det første en registerundersøgelse baseret på registerdata, som bl.a. vil belyse antallet af personer, som har været eller er på de laveste ydelser i perioden 2004-2007. For det andet en spørgeskemaundersøgelse blandt personer/familier på de laveste ydelser. Den første spørgeskemaundersøgelse er ved at blive foretaget. Ideen i projektet er, at personer/familier på de laveste ydelser, som indgår i det første interview, bliver geninterviewet et år efter i 2009/10. For det tredje indgår en kvalitativ del, hvor der foretages kvalitative interview med 25 børnefamilier, som er på de laveste ydelser. Disse første interview vil blive foretaget i foråret 2009 med henblik på at geninterviewe de samme børnefamilier i foråret 2010.

Der vil løbende blive rapporteret fra projektet, og resultaterne fra det samlede forskningsprojekt vil foreligge i 2011.

Denne rapport er den første i en række fra forskningsprojektet ”Konsekvenser af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag”.

Denne første rapport belyser, hvor mange og hvem der modtager de laveste ydelser, og hvordan det går personer og familier på de laveste ydelser i forhold til deres selvforsørgelse. Data dækker perioden fra 2004 til og med 2007. Undersøgelsen er tilrettelagt som en registerundersøgelse baseret på udtræk fra forskellige registre.

Registerundersøgelsen er udført af M. Azhar Hussain, Finn Kenneth Hansen og Henning Hansen fra CASA.

Marts 2009

Indholdsfortegnelse

1	Indledning og sammenfatning	5
1.1	Formålet med registerundersøgelsen.....	5
1.2	Forskningsprojektet ”Konsekvenser af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag”.....	6
1.3	De laveste sociale ydelser	7
1.4	Resumé og sammenfatning	9
1.4.1	Hvor mange modtager de laveste ydelser?	9
1.4.2	Hvem modtager de laveste ydelser?	11
1.4.3	Hvor længe modtager personerne de laveste ydelser?	12
1.4.4	Konsekvenser af de laveste ydelser	14
1.4.5	De forsørgelsesmæssige konsekvenser	16
2	Hvor mange modtager de laveste sociale forsørgelsesydelse?	19
2.1	Udviklingen i antal modtagere	19
2.2	Hvor mange voksne har modtaget de laveste ydelser?	22
2.3	Hvor mange voksne og børn er berørt af de laveste sociale ydelser?	23
3	Hvem er modtagere af de laveste ydelser?	27
3.1	Karakteristika for personer på de laveste ydelser.....	27
3.2	Karakteristika for personer på de forskellige typer af lave ydelser.....	31
3.3	Udviklingen i sammensætningen af personer på de laveste ydelser ...	34
3.4	Opsummering	36
4	Hvor længe er modtagerne på de laveste sociale ydelser?	39
4.1	Varighed af laveste ydelser i de enkelte år.....	39
4.2	Varighed for personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser i 2004-2007 under et.....	41
4.3	Varighed på de laveste ydelser i perioden 2004-2007	44
4.4	Karakteristik af personer på de laveste sociale ydelser i kort og i lang tid.....	47
4.5	Opsummering	50
5	Konsekvenser af de laveste ydelser	53
5.1	2004-årgangens status i 2007	53
5.2	Udviklingen 2005-2007	54
5.3	Beskæftigelse og uddannelse	56
5.4	Kontanthjælp	64
5.5	Pension og efterløn.....	68
5.6	Uden for systemet	70
5.7	Opsummering	73

Litteraturliste	79
Bilag	81
Bilag 1 – De laveste sociale ydelser	83
Bilag 2 – Sammenligningsgruppe	87
Bilag 3 – Kriterier for udvægelse	89
Bilag 4 – Logistisk regression	95

1 Indledning og sammenfatning

1.1 Formålet med registerundersøgelsen

Siden 2002 er der gennemført en række ændringer på kontanthjælpsområdet, som har betydet, at nogle borgere, som har været udsat for en social begivenhed, har måttet leve af en kontanthjælp, som er lavere end den almindelige kontanthjælp. Det gælder indførelsen af starthjælpen i 2002 og dermed den lavere introduktionsydelse for flygtninge, samt ændringer på kontanthjælpsområdet omkring en automatisk nedsættelse af kontanthjælpen efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp.

Selvom der er tale om lovmæssige ændringer af kontanthjælpen, er der ikke foretaget en fuldstændig kortlægning af, hvor mange der er modtagere af de lavere og nedsatte ydelser og undersøgelser af de personlige og samfundsmæssige konsekvenser af disse lavere ydelser.

Det er ikke muligt ud fra den offentliggjorte statistik at danne sig et overblik over, hvor mange der er berørt af reglerne om de laveste ydelser. Kontanthjælpsstatistikken er først for nylig blevet suppleret med oplysninger om, hvor mange der modtager starthjælp, mens det siden juli 2002 har været muligt at følge, hvor mange der er på introduktionsydelse, og herunder hvor mange der har modtaget den lave ydelse. Derimod er det ikke muligt ud fra de offentliggjorte statistikker at se, hvor mange der har fået nedsat hjælp, samt hvor mange der har fået nedsat ydelse på grund af kontanthjælpsloftet. Til brug for denne undersøgelse har vi foretaget vore egne beregninger på registrene, som er nærmere omtalt i bilag 3.

Der er hidtil foretaget undersøgelser af de forskellige ordninger. Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI har således foretaget en undersøgelse af loftet over kontanthjælpen (Graversen & Tinggård, SFI, 2005), og en undersøgelse af 300-timersreglen (Bach & Larsen, SFI, 2008), og CASA har foretaget undersøgelser af starthjælpen og introduktionsydelsen (Social Årsrapport, 2004, og Blauenfeldt m.fl., CASA, 2006).

Formålet med registerundersøgelsen er på baggrund af registerdata at belyse, hvor mange og hvilke personer og familier der modtager de laveste ydelser samt disses forsørgelsesgrundlag efter en årrække.

Antal berørte personer, deres andele af bestemte befolkningsgrupper og længden af den periode, de har været på de laveste ydelser, kan bedst opgøres gennem en registerundersøgelse, der omfatter alle berørte.

Undersøgelsen vil belyse:

1. Hvor mange der modtager de laveste ydelser og udviklingen i antallet af personer og familier, som modtager de laveste ydelser?
2. Hvem modtager de laveste ydelser?
3. Hvordan det går personer, som modtager de laveste ydelser? Bliver de fortsat på de laveste ydelser eller kommer de i beskæftigelse og bliver selvforsørgende eller overgår de til mere varige ydelser i form af efterløn og førtidspension?
4. Hvor længe modtager personer de laveste ydelser, og hvem er det, der forbliver på de laveste ydelser?
5. Hvem kommer i givet fald i beskæftigelse, og hvem overgår til førtidspension, og hvem forbliver på de laveste ydelser?

1.2 Forskningsprojektet ”Konsekvenser af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag”

Registerundersøgelsen udgør en del af forskningsprojektet ”Konsekvenser af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag”.

Forskningsprojektet er initieret i et samarbejde mellem Rådet for Socialt Udsatte og en forskergruppe under Sociologisk Institut ved Københavns Universitet omfattende forskere ved CASA, Økonomisk Institut ved Københavns Universitet, Aalborg Universitet, Roskilde Universitet og Sociologisk Institut.

Forskningsprojektet finansieres af Rådet for Socialt Udsatte, der igennem en årrække har peget på behovet for at undersøge virkningerne af de lavere sociale ydelser.

Formålet med forskningsprojektet er at afdække virkningerne af de lave ydelser med hensyn til, om de berørte mennesker kommer til at opleve afsavn, om de begynder at søge job, om de opnår arbejde, og om de anvender andre strategier for at håndtere den mangelsituation, der kan opstå, når de sociale ydelser nedsættes.

Herudover skal undersøgelsen vise, hvorledes mennesker, der gennem en længere periode har måttet leve af de laveste ydelser, bliver påvirket i deres hverdagsliv.

Disse forhold skal belyses grundigt både kvantitativt og kvalitativt. Forskningsprojektet omfatter derfor flere delundersøgelser:

- En registerundersøgelse, der mere præcist vil belyse og dokumentere, hvor mange mennesker de gennemførte lovændringer har haft konsekvenser for, og hvor længe disse mennesker på forskellig måde er blevet berørt af de lave ydelser. Registerundersøgelsen danner samtidig grund-

lag for den strategiske udvælgelse af interviewpersoner til surveyundersøgelsen. Registerundersøgelsen, som er en totalundersøgelse af populationen, giver et perfekt grundlag for at trække tilfældige repræsentative udvalg af de grupper, der er ramt af de lave ydelser.

- En surveyundersøgelse, der detaljeret vil beskrive virkningerne af de lave ydelser for forskellige strategisk udvalgte grupper som fx starthjælpsmodtagere og familier, der er ramt af 300-timersreglen. Det gælder de lave ydelsers påvirkning i forhold til jobsøgning, erhvervelse af job, påvirkningen af levkår samt deres strategier i form af fx gældsstiftelse, sort arbejde eller tiggeri. Surveyundersøgelsen foretages i 2009 og gentages i 2010.
- En kvalitativ undersøgelse, der nuanceret vil beskrive virkninger af de nedsatte ydelser på menneskers dagligliv, hvilke evt. mangler de oplever, hvordan disse evt. afsavn påvirker børn, unge og voksne, hvilke former for strategier de anvender i hvilke kombinationer, og hvordan deres holdninger til at finde job påvirkes, hvordan det påvirker deres forbrugeradfærd og alternative måder at fremskaffe økonomiske midler, hvordan deres familie- og fritidsliv påvirkes, samt hvordan deres syn på fremtiden udvikler sig i den periode, de har de lave ydelser som forsørgelsesgrundlag. Der foretages kvalitative interview med børnefamilier i 2009 og opfølgende interview et år efter i 2010.

Det er således en central del af forskningsprojektet at belyse:

- Hvor mange personer og familier, der har været berørt af lovændringerne.
- Hvor længe modtagere af laveste ydelser har måttet leve med de laveste ydelser.
- I hvilket omfang de gennemførte nedsættelser af ydelserne rammer bestemte etniske grupper, familietyper eller aldersgrupper.
- Afdække i hvilket omfang de berørte mennesker senere får et andet forsørgelsesgrundlag end de nedsatte ydelser som fx beskæftigelse, almindelig kontanthjælp, førtidspension eller SU.
- Hvorledes den generelle økonomiske situation, dvs. først og fremmest beskæftigelsessituationen påvirker antallet og andelen af berørte, og hvor længe de er berørt af de nedsatte ydelser.
- Konsekvenserne af lave ydelser – det gælder i forhold til fx jobsøgning, helbred, bolig, hverdagsliv samt forskellige overlevelsesstrategier.

1.3 De laveste sociale ydelser

Med henblik på at motivere arbejdsløse til at komme i beskæftigelse gennemførte Folketinget fra 2002 en række ændringer på kontanthjælpsområdet. Ændringer som i første omgang skulle fremme incitamenterne til at komme i arbejde. Incitamenterne indeholdt bestemmelser om en automatisk nedsættelse af kontanthjælpsydelsen efter at have været på kontanthjælp i 6

sammenhængende måneder. Derudover indførtes en ny bestemmelse i kontanthjælpsloven om, at man kun kunne modtage kontanthjælp, hvis man – udover at være udsat for en social begivenhed – har opholdt sig i Danmark i 7 af de sidste 8 år. Har man ikke det, kan man ikke modtage kontanthjælp, men i stedet modtage starthjælp, som er lavere end kontanthjælp.

Bliver man udsat for en social begivenhed og er enten tilflytter til landet eller opholder sig i kontanthjælpssystemet i længere tid, har man umiddelbart stor risiko for at modtage en lavere ydelse end den, man normalt kan modtage i form af kontanthjælp. De laveste ydelser i denne undersøgelse omfatter: Starthjælp og introduktionsydelse samt nedsatte kontanthjælpsydelse som 1) nedsat hjælp 2) kontanthjælpsloftet og 3) 300-timersreglen. Starthjælpsydelser og dermed indførelse af den lave introduktionsydelse for flygtninge blev gennemført med virkning fra juli 2002.

Starthjælp

Der gives starthjælp, hvis man har opholdt sig i Danmark i mindre end 7 år ud af de sidste 8 år. Dette gælder også for danske statsborgere, der har opholdt sig i et land uden for EU. Der er mulighed for at få forsørgertillæg, hvis der er børn under 18 år i husstanden. En husstand kan højst få 2 forsørgertillæg.

Introduktionsydelse

Udlændinge, der kommer fra lande uden for Norden og EU, og kommer til Danmark fx som flygtninge, kan få introduktionsydelse de første 3 år af deres ophold i Danmark. For at få introduktionsydelse udbetalt skal udlændinge deltage i et treårigt introduktionsprogram. Introduktionsydelsens størrelse er den samme som starthjælp.

Nedsættelse af kontanthjælp efter 6 måneder

Ægtepar, hvor den ene eller begge ægtefæller har modtaget kontanthjælp i 6 sammenhængende måneder på voksensatsen (25 år og derover), får nedsat kontanthjælpen med 582 kr. pr. måned for hver person (i 2008). Unge under 25 år får nedsat kontanthjælpsatsen til SU-niveau 6 måneder efter, de har modtaget aktiveringstilbud (ca. 9 måneders ledighed), eller hvis den unge nægter at tage imod tilbud. Sætserne svarer til SU.

Loft over kontanthjælp

Kontanthjælpsloftet indebærer, at der for alle – både enlige og par – som har været 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp, foretages et kontanthjælpslofttjek. Ligger ydelsen over kontanthjælpsloftet nedsættes ydelsen til loftet. Der er fastsat et bestemt kontanthjælpsloft, som er forskelligt for enlige og par. Der er dog angivet et loft for, hvor meget ydelsen kan nedsættes, som også er fastsat i forhold til, om det er enlige eller par. Loftet over kontanthjælpen gælder for alle, der har modtaget kontanthjælp inkl. særlig hjælp og individuel boligstøtte i 6 måneder.

Ægtepar på kontanthjælp og 300-timersreglen

300-timersreglen betyder, at når et ægtepar har modtaget kontanthjælp i mindst to år, er det en betingelse for, at begge kan blive ved med at modtage kontanthjælp, at begge ægtefæller kan dokumentere, at de har haft ordinært udstøttet arbejde i mindst 300 timer. Ellers kan de miste den ene kontanthjælp. Reglen trådte i kraft pr. 1. april 2007, men i en overgangsperiode frem til april 2008 var kravet kun 150 timers arbejde. Hvis ingen af ægtefællerne opfylder arbejdskravet, udbetales der alligevel én hjælp. Den bliver udbetalt til den af ægtefællerne, som kommunen vurderer, er tættest på arbejdsmarkedet.

1.4 Resumé og sammenfatning

Denne første rapport fra forskningsprojektet ”Konsekvenser af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag”, sætter fokus på omfanget af personer, familier og børn, som er berørt af de laveste ydelser i det danske ydelsessystem.

Siden 2002 er der gennemført en række ændringer på kontanthjælpsområdet, som har betydet, at en række borgere, som har været udsat for en social begivenhed, har måttet leve af en kontanthjælp, som er lavere end den almindelige kontanthjælp. Det gælder indførelsen af starthjælpen i 2002 og dermed den lavere introduktionsydelse for flygtninge samt ændringer på kontanthjælpsområdet gennem en automatisk nedsættelse af kontanthjælpen efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp, kontanthjælpsloftet og senest indførelsen af 300-timersreglen.

Der er ikke tidligere foretaget en egentlig kortlægning eller undersøgelser af, hvor mange der er modtagere af de lavere og nedsatte ydelser og undersøgelser af de personlige og samfundsmæssige konsekvenser af disse laveste ydelser.

Formålet med den foreliggende undersøgelse er på baggrund af registerdata at belyse, *hvor mange* personer og familier der modtager de laveste ydelser, og *hvilke* personer og familier der modtager de laveste ydelser, *hvor længe* de berørte personer og familier har måttet leve med de laveste ydelser, og *afdække i hvilket omfang* de personer, som har modtaget de laveste ydelser, bliver selvforsørgende eller fortsat er modtagere af de laveste ydelser eller får et andet forsørgelsesgrundlag, som fx almindelig kontanthjælp, førtidspension eller bliver familieforsørget. Undersøgelsen omfatter årene fra 2004 til og med 2007.

1.4.1 Hvor mange modtager de laveste ydelser?

Det samlede antal personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser i de enkelte år, har været faldende i perioden fra 2004 til 2007. Antallet er faldet fra 39.000 personer i 2004 til 29.000 personer i 2007. Et fald, der

skal ses i sammenhæng med den generelle nedgang i antallet af modtagere af kontanthjælp og nedgangen i antallet af langvarige kontanthjælpsmodtagere i den samme periode.

Antallet af voksne personer, som har fået nedsat kontanthjælpsydelsen – enten via den nedsatte hjælp for ægtefæller og/eller kontanthjælpsloftet, er faldet fra 28.000 personer i 2004 til 20.000 personer i 2007.

Hvad angår de unge, som har fået nedsat ydelsen til SU-niveau, har antallet svunget fra det ene år til det andet. I 2004 var der tale om 2.300 unge, og antallet steg til 2.500 unge i 2006, for derefter at falde til 1.800 unge i 2007.

Udviklingen i antal personer på introduktionsydelse og starthjælp viser, at der er sket et fald i antallet på introduktionsydelse, mens der er en stigning i antallet på starthjælp. Antallet på introduktionsydelsen er faldet fra 7.000 personer til 3.000 personer, mens antallet på starthjælp er steget fra 2.500 personer til 4.600 personer.

Ser vi samlet på, hvor mange der har modtaget nedsatte og lave ydelser på et eller andet tidspunkt i perioden fra 2004 til og med 2007, er der tale om, *at 70.000 personer i kortere eller længere tid har modtaget de laveste sociale ydelser som forsørgelsesgrundlag.*

Der er kun lidt flere kvinder end mænd, som har modtaget de laveste ydelser: 36.000 kvinder og 34.000 mænd.

Der er flere personer med ikke-dansk baggrund end personer med dansk baggrund, der har modtaget de laveste sociale ydelser. 40.000 personer med ikke dansk baggrund har modtaget de laveste ydelser i 2004-2007, mens det har været tilfældet for 30.000 personer med dansk baggrund.

Af de personer, som har modtaget de laveste ydelser, er der godt 35.000 personer, som har børn. De 28.500 personer indgår i parfamilier med børn, mens 6.700 er enlige, som har børn. Personer, som indgår i parfamilier med børn, er den største gruppe, som har modtaget de laveste sociale ydelser.

Ud over angivelse af antallet, der har modtaget de laveste ydelser, er der foretaget en opgørelse af antallet af voksne og børn, der har været berørt af de laveste ydelser, fordi de indgår i familier, hvor mindst én af de voksne har modtaget de laveste ydelser.

Opgørelsen viser, at der er 52.000 børn under 18 år, som har været berørt af en af de laveste ydelser, fordi de boede i en familie, hvor mindst en voksen modtog en lav ydelse. Derudover viser opgørelsen, at ud over de voksne, som modtog den lave ydelse, var der yderligere 13.000 voksne personer,

som var berørt af de laveste ydelser, fx ægtefæller, samlevere eller voksne hjemmeboende børn.

1.4.2 Hvem modtager de laveste ydelser?

Der er flere kvinder end mænd, der modtager de laveste ydelser.

Aldersmæssigt er den største gruppe de 30-39 årige, men også de 40-49 årige udgør en større gruppe. Derimod udgør de helt unge under 20 år en mindre gruppe på 1,3 %, og de ældre på 60-64 år udgør 5,1 %.

I forhold til aldersfordelingen i befolkningen er der en klar overrepræsentation af de yngre aldersgrupper blandt dem, der modtager de laveste ydelser. Der er således en klart større andel af 30-39 årige og 40-49 årige blandt dem, der modtager de laveste ydelser end aldersgrupperne udgør i befolkningen. Også de 20-29 årige er overrepræsenteret blandt dem med de laveste ydelser, men knap så udtalt.

Mænd og kvinder, som modtager de laveste ydelser, fordeler sig forskelligt på aldersgrupper. Kvinderne er generelt yngre, idet de er overrepræsenteret blandt de 20-29 årige og 30-39 årige, mens mændene er klart overrepræsenteret blandt de over 40-49 årige.

I forhold til en sammenligningsgruppe af langvarige kontanthjælpsmodtagere (som har modtaget kontanthjælp i mindst 6 måneder inden for det enkelte år, uden at kontanthjælpen er blevet nedsat) viser der sig at være en overrepræsentation af de ældre aldersgrupper. Særligt blandt den store gruppe af modtagere af nedsatte ydelser udgør de 40-49 årige, de 50-59 årige og de 60-64 årige en større andel (tilsammen 53 %) end blandt de langvarige kontanthjælpsmodtagere (tilsammen 27 %).

Ser vi på personer fordelt efter familietype, er der *i forhold til fordelingen i befolkningen som helhed* tale om en overvægt af par med børn og enlige med børn blandt dem på de laveste ydelser. I befolkningen som helhed udgør par med børn 35,8 %, mens par med børn blandt familietyper med de laveste ydelser udgør 40,7 %. Også *sammenlignet med sammenligningsgruppen af langvarige kontanthjælpsmodtagere* er der en klar overvægt af par med børn. *De laveste ydelser modtages således i særlig høj grad af par med børn.*

I forhold til hele befolkningen udgør de enlige med børn 3,2 %, mens de blandt familier med de laveste ydelser udgør 9,5 %. *I forhold til sammenligningsgruppen af langvarige kontanthjælpsmodtagere er de enlige med børn derimod kraftigt underrepræsenteret blandt personerne med nedsatte kontanthjælpsydelser.*

Blandt modtagerne af de laveste sociale ydelser er der klare etniske forskelle. Modtagere med ikke dansk baggrund er klart overrepræsenteret blandt

modtagerne af de laveste ydelser. Det gælder i forhold til befolkningen som helhed, og det gælder også i forhold til en sammenligning med de langvarige kontanthjælpsmodtagere.

Blandt personer med dansk baggrund er der en klar overvægt af enlige og par uden børn. Ca. 75 % af personerne med dansk baggrund, som har modtaget de laveste ydelser, er personer uden børn. Modsat er det blandt personer med ikke dansk baggrund, som modtager de laveste ydelser. Næsten 70 % er enlige med børn eller par med børn.

Ser vi på udviklingen i sammensætningen af personer, som modtager de laveste sociale ydelser, er der sket en række ændringer.

Hvad angår alderssammensætningen, er andelen af unge under 30 år steget fra 16 % til 21 %. Modsat er der kommet lidt færre 30-39 årige og lidt færre ældre på 60-64 år. Samtidig er andelen med dansk baggrund steget fra 35,2 % i 2004 til 39,4 % i 2007.

Andelen med de laveste ydelser er steget i København, men faldet i de øvrige større byer Århus/Odense/Ålborg. Andelen i København er steget fra 16,9 % til 20,5 %, mens den i de øvrige større byer er faldet fra 19,4 % til 16,4 %.

Hvad angår familietype, er der sket en stigning i andelen af enlige uden børn, mens de øvrige familietyper bestående af enlige med børn samt par med og uden børn er faldet. Enlige uden børn er steget fra 31,2 % til 35,2 %.

1.4.3 Hvor længe modtager personerne de laveste ydelser?

Analyser af, hvor længe personerne er på de laveste sociale ydelser, er foretaget ud fra tre forskellige vinkler. For det første har vi set på varigheden inden for det enkelte år og set på udviklingen af varighed og besvaret spørgsmålet: Har varigheden på de laveste sociale ydelser ændret sig fra 2004 til 2007?

For det andet har vi set på varigheden blandt alle dem, der har modtaget de laveste sociale ydelser på et eller andet tidspunkt i perioden 2004-2007. Hvor længe har de modtaget de laveste sociale ydelser i perioden?

For det tredje har vi taget udgangspunkt i de personer, som i 2004 modtog de laveste sociale ydelser og fulgt dem frem til og med 2007 og belyst, i hvor lang tid de har modtaget de laveste sociale ydelser.

Inden for de enkelte år er der personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser i relativ kort tid (1-2 måneder), mens andre har været på de laveste ydelser hele året (10-12 måneder). For dem, der modtager starthjælp, er der

en større del, som modtager ydelsen i kort tid, mens der blandt modtagere af introduktionsydelsen er en større andel, som modtager ydelsen i lang tid.

Ser vi på udviklingen fra 2004 til 2007 er der sket store ændringer, hvad angår personerne, der modtager starthjælp. Dels er der flere, som modtager starthjælp i 2007 end i 2004, dels er der en større andel, som modtager i længere tid. Grunden er, at en stor del af dem, der i perioden 2002-2005 var på introduktionsydelse, i 2005 overgik til kontanthjælp. Og da de ikke har opholdt sig i Danmark 7 ud af de sidste 8 år, er de blevet henvist til start-hjælp

Blandt de unge, som har fået nedsat deres ydelse, modtager over halvdelen den lave ydelse i kort tid – 1-2 måneder. Andelen har imidlertid været faldende i perioden – fra 58 % i 2004 til 49 % i 2007, mens andelen som modtager den lave ydelse i lang tid – 6 % – har været konstant.

Hvad angår de voksne på nedsatte ydelser, er der en relativ stor del (40 %), som kun har modtaget ydelsen i 1-2 måneder, mens der er knap en fjerdedel (23 %), som modtager den i 10-12 måneder. Der er sket ændringer i perioden fra 2004 til 2007, idet en mindre del er på nedsatte ydelser i 10-12 måneder, og en større andel er på de laveste sociale ydelser i kort tid 1-2 måneder i 2007.

Den anden betragtning har været at belyse, i hvor lang tid de, der har været på de laveste sociale ydelser, har modtaget de laveste sociale ydelser i 4 års-perioden (2004-2007). Der er tale om knap 70.000 personer, som har været berørt af de laveste sociale ydelser i perioden.

Det viser sig, at 30 % af personerne har modtaget dem meget kortvarigt, idet de kun har modtaget de laveste ydelser i 1-2 måneder. For andre 25 % af personerne er der tale om, at de har modtaget de laveste ydelser imellem 2 og 6 måneder.

Lidt over halvdelen af personerne, som har modtaget de laveste sociale ydelser i 2004-2007, har således modtaget disse ydelser i mindre end et halvt år i den betragtede 4-årsperiode.

I den modsatte ende er det knap 6 % af personerne, som har modtaget ydelsen i længere tid – dvs. har modtaget de laveste sociale ydelser i over 3 år i den betragtede 4-årsperiode.

14 % af personerne har modtaget de laveste sociale ydelser i mere end 2 år, mens 28 % af personerne har været berørt af de laveste sociale ydelser i mere end et år inden for den betragtede 4-årsperiode.

Blandt de forskellige familietyper adskiller børnefamilierne sig klart fra de øvrige familietyper. Det er lidt over hver femte person i parfamilier med børn (22 %), som har modtaget de laveste sociale ydelser imellem 1 og 2 år, og hver fjerde person i disse børnefamilier (25 %), som har været på de laveste sociale ydelser i mere end 2 år.

Også når vi ser på etnicitet, er der klare forskelle i varigheden af de laveste ydelser. Lidt over 40 % af personerne med ikke-dansk baggrund har modtaget de laveste sociale ydelser i over et år, og lidt over hver femte person (22 %) har modtaget de laveste ydelser i mere end to år.

Den tredje betragtning har været at tage udgangspunkt i dem, der modtager de laveste sociale ydelser i 2004, og se hvor lang tid de har modtaget de laveste ydelser frem til og med 2007. Det viser sig, at 42 % af personerne har modtaget de laveste ydelser i højst et halvt år (6 måneder), mens 22 % af personerne har modtaget de laveste ydelser i 2 år eller mere.

Analysen af, hvilke grupper der har modtaget de laveste ydelser i henholdsvis kort og lang tid, underbygger de tidligere resultater. Blandt personer, som modtager de laveste sociale ydelser i lang tid dvs. over to år, er det udpræget kvinder, personer med ikke-dansk baggrund og personer, som lever i parfamilier med børn.

1.4.4 Konsekvenser af de laveste ydelser

Et vigtigt formål med forskningsprojektet er at belyse og analysere forskellige konsekvenser af at have de laveste ydelser som forsørgelsesgrundlag. I denne registerundersøgelse er der først og fremmest lagt vægt på at belyse de beskæftigelsesmæssige konsekvenser og personernes placering i ydelses-systemet og dermed konsekvenserne for deres forsørgelsesgrundlag.

Analysen tager udgangspunkt i de personer, som i 2004 modtog de laveste ydelser. Vi følger dem i perioden frem til 2007, hvor vi ser på, hvilken beskæftigelsesmæssig placering og hvilket forsørgelsesgrundlag de har i 2007.

I analysen opereres med 3 forskellige grupper af laveste sociale ydelser: introduktionsydelse, starthjælp og nedsatte kontanthjælpsydelse. Desuden har vi dannet en sammenligningsgruppe af kontanthjælpsmodtagere, som har modtaget kontanthjælp i mindst 6 måneder inden for det enkelte år, uden, at kontanthjælpen er blevet nedsat.

Analysen viser, at 26 % af personerne, som modtog de laveste ydelser i 2004, er i beskæftigelse, og 1 % er i uddannelse i 2007.

40 % af modtagerne af introduktionsydelse og starthjælp er kommet i ordinær beskæftigelse eller uddannelse, mens det kun er tilfældet for ca. 25 % af modtagerne af nedsatte kontanthjælpsydelse. Der er små forskelle mel-

lem personerne i sammenligningsgruppen og personerne på nedsatte kontanthjælpsydelse.

Til gengæld er en stor del af modtagerne af introduktionsydelse og start-hjælp i 2004 ude af kontanthjælpsystemet i 2007, idet kun ca. 10-15 % fortsat er på introduktionsydelse eller kontanthjælp. Derimod er 25 % af modtagerne af nedsatte kontanthjælpsydelse stadig på kontanthjælp i 2007, og det samme er 25 % af sammenligningsgruppen.

Hvis man følger 2004-årgangen år for år, er det ganske tydeligt, at procentdelen i beskæftigelse stiger fra år til år. I 2005 var 11,4 % i ordinær beskæftigelse, men dette tal var vokset til 18,8 % i 2005 og til 26,0 % i 2007. Altså en klar, men aftagende stigning.

Hvis man ser nærmere på den procentdel, der kommer i ordinær beskæftigelse eller uddannelse, er der en række resultater, der viser, hvilke undergrupper der klarer sig bedst.

For det første er der nogle markante kønsforskelle. Der er en større andel af mændene end af kvinderne, som opnår ordinær beskæftigelse eller uddannelse. Det gælder, når vi betragter såvel starthjælpsmodtagere, som personer på introduktionsydelse eller nedsatte ydelser, men ikke i sammenligningsgruppen, hvor kønsforskellen er minimal.

Når det gælder alderen, er der også visse forskelle. Det generelle billede er, at det er aldersgruppen 20-49 år, som klarer sig bedst beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt – især de 20-29 årige. Ydergrupperne af helt unge (18-20 årige) og lidt ældre på 50 år og derover klarer sig derimod mindre godt.

Forskellene mellem familietyper er også klare og udtalte. Det er personer i par uden børn og enlige uden børn, der klarer sig bedst mht. beskæftigelse og uddannelse, mens personer i børnefamilierne klarer sig dårligst – især klarer enlige med børn sig dårligt. Blandt dem, der modtager nedsatte kontanthjælpsydelse, er der imidlertid ikke den store forskel mellem personer i de enkelte familietyper med hensyn til, om de kommer i beskæftigelse eller uddannelse.

Der er meget stor forskel på, hvordan forskellige etniske grupper klarer sig beskæftigelses- og uddannelsesmæssigt. Men der er ikke et klart mønster, hvad angår, hvem der klarer sig godt og dårligt. Man kan dog konstatere, at personer med dansk baggrund har klaret sig beskæftigelses- og uddannelsesmæssigt godt, når vi ser på starthjælp og nedsat kontanthjælp. Men der er grupper, som generelt har klaret sig bedre end personer med dansk baggrund. Det gælder især personer med baggrund i Vietnam og Sri Lanka. Derimod har de etniske grupper fra store flygtninge- og indvandrerlande

som Irak, Pakistan, Somalia, Syrien, Marokko og Libanon generelt klaret sig dårligt.

Desuden viser der sig at være en klar tendens til, at jo længere tid personerne modtager de forskellige nedsatte ydelser, des lavere er procentdelen, der opnår ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

En logistisk regressionsanalyse viser, at alle de anvendte variable (køn, alder, familietype, etnisk baggrund, bopælsområde og ydelsestype) har en signifikant sammenhæng med, hvor stor en procentdel der kommer i beskæftigelse eller uddannelse.

Der er foretaget en særlig analyse af spørgsmålet om, hvorvidt nedsat kontanthjælp indebærer, at en større procentdel kommer i beskæftigelse eller uddannelse, i forhold til en sammenligningsgruppe på kontanthjælp, som ikke har fået nedsat ydelsen.

En samlet opgørelse viser det interessante, at beskæftigelsesprocenten er lidt større i sammenligningsgruppen end i gruppen med nedsat kontanthjælp. En nærmere analyse viser imidlertid, at blandt de unge, blandt mændene og blandt personer med dansk baggrund, er konklusionen modsat, idet der er flest i gruppen med nedsat hjælp, der er kommet i beskæftigelse. Kvinder med ikke-dansk baggrund har derimod ikke forbedret deres beskæftigelse gennem nedsat hjælp.

Undersøgelser af kontanthjælpsmodtagerne viser, at nye kontanthjælpsmodtagere kommer hurtigere og i højere grad i beskæftigelse end et almindeligt tværsnit af kontanthjælpsmodtagere eller for den sags skyld langvarige kontanthjælpsmodtagere. (Beskæftigelsesministeriet, 2006; Social Årsrapport 2004 og 2008).

Sammenligner vi resultaterne fra denne undersøgelse af personerne på de laveste sociale ydelser og de beskæftigelsesmæssige konsekvenser, er der meget, der tyder på, at starthjælpsmodtagere og personer på introduktionsydelse opfører sig som nye kontanthjælpsmodtagere, mens personerne på nedsatte ydelser opfører sig som langvarige kontanthjælpsmodtagere.

1.4.5 De forsørgelsesmæssige konsekvenser

I analyserne er det undersøgt, hvilke ydelsesmodtagere der vedbliver med at være på kontanthjælp eller introduktionsydelse, som udtryk for at der ikke er sket nogen nævneværdige ændringer i personernes forsørgelsesgrundlag.

Det er lidt over hver fjerde af personerne (27 %) på de laveste ydelser i 2004, som i 2007 fortsat er på kontanthjælp eller introduktionsydelse. Det er 21 % af dem, der var på introduktionsydelse, og 13 % af dem, der var på starthjælp, som fortsat modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse i

2007. Derimod er det 30 % af dem, der var på nedsatte kontanthjælpsydelse i 2004.

Undersøgelsen viser, at kvinder oftere end mænd modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse i 2007. Vi kan også konstatere, at procentdelen på kontanthjælp er stigende med alderen, dvs. jo ældre ydelsesmodtagerne af de laveste ydelser er, des flere modtager fortsat kontanthjælp eller introduktionsydelse.

Der er ikke et klart mønster, når det gælder familietype. Personer i par med børn modtager oftere kontanthjælp end personer i par uden børn, når de i 2004 har modtaget introduktionsydelse eller starthjælp, men det gælder ikke for modtagere af nedsatte kontanthjælpsydelse. Endelig kan vi konstatere, at personer med baggrund i eks-Jugoslavien, Marokko, Syrien og Libanon har den højeste procentdel på kontanthjælp i 2007, mens der blandt personerne fra Vietnam og Sri Lanka er en relativ lav andel på kontanthjælp i 2007.

Blandt personer med dansk baggrund er der en meget lille andel (6 %) af dem, der har været på starthjælp, som fortsat er på kontanthjælp, mens der er 30 % af dem, der har været på nedsatte ydelser, som fortsat er på kontanthjælp.

Når det handler om personer med de laveste sociale ydelser, som er overgået til pension og efterløn spiller alderen en meget stor rolle. Analyserne viser, at når der eksempelvis optræder forskelle mellem køn, familietype og bopælsområde, så skyldes det næsten udelukkende, at de har forskellig alderssammensætning. En anden vigtig tendens er, at modtagere af nedsatte kontanthjælpsydelse oftere går på pension eller efterløn end modtagere af introduktionsydelse og starthjælp. Det er meget få af disse modtagergrupper, som overgår til pension eller efterløn. Det viser sig, at personer med dansk baggrund oftere overgår til pension/efterløn end personer med ikke dansk baggrund.

Når vi ser på forsørgelsessituationen i 2007, for dem, der har modtaget de laveste ydelser i 2004, viser det sig, at ca. 10 % af modtagerne af de laveste ydelser enten var ude af systemet eller havde uoplyst situation i 2007.

Vi har undersøgt, hvem det er af ydelsesmodtagerne, som ender uden for systemet. Det omfatter personer, som ifølge registrene hverken er i beskæftigelse, uddannelse eller modtager nogen form for offentlig forsørgelsesydelse. De står uden for systemet, og de forsørges af deres familie eller på anden privat måde.

Selvom der er relativt få personer, som er uden for systemet i 2007, så er der alligevel nogle interessante forskelle i, hvilke grupper der falder ud af

ydelsessystemet. Der er 13 % af dem, der var på starthjælp og 10 % blandt dem, der var på introduktionsydelse i 2004, som er uden for ydelsessystemet i 2007.

Der er kun begrænsede forskelle mellem mænd og kvinder. Blandt modtagere af starthjælp og nedsatte kontanthjælpsydelser er der flest kvinder, der falder ud af ydelsessystemet, men der er flere mænd blandt modtagere af introduktionsydelse.

Det er værd at bemærke hovedtendensen: at jo yngre personerne er, des større procentdel er uden for systemet. Det gælder næsten uanset, hvilken ydelse der er tale om. Blandt starthjælpsmodtagerne er der 17 % af de unge mellem 20 og 29 år, som er uden for systemet i 2007, og det samme er 15 % af de unge 20-29 årige på introduktionsydelse. Det er altså især de unge, som falder ud af ydelsessystemet.

Samlet set kan man altså sige, at ydelsesmodtagerne bevæger sig. Der er kun en mindre del, som i 2007 fortsat er på de oprindelige ydelser fra 2004. Men de er langt fra alle sammen kommet i beskæftigelse eller uddannelse, men har derimod bevæget sig rundt på kanten af arbejdsmarkedet og modtaget forskellige andre ydelser. Nogle kan være perspektivrige, mens andre tydeligvis er i en form for ”parkering”.

2 Hvor mange modtager de laveste sociale forsørgelsesydelse?

2.1 Udviklingen i antal modtagere

De laveste sociale ydelser omfatter starthjælp og introduktionsydelse samt nedsatte kontanthjælpsydelser i henhold til lovreglerne om nedsat hjælp efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp, om kontanthjælpsloft (som også træder i kraft efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp) og 300-timersreglen. Baseret på foreliggende statistiske oplysninger om personer, som modtager introduktionsydelse eller starthjælp samt en afgrænsning baseret på kriterierne for at få nedsat hjælp eller være udsat for kontanthjælpsloftet, er der skabt et overblik over, hvor mange kontanthjælpsmodtagere, som har været modtagere af de laveste sociale ydelser eller nedsatte ydelser efter en 6 måneders sammenhængende periode på kontanthjælp. (Se bilag 3).

Undersøelsesperioden er 2004 til 2007. Det er valgt i første omgang at foretage en opgørelse af antallet af modtagere inden for det enkelte kalenderår. For at opfylde kriterierne er datamaterialet ordnet således, at kriteriet om fx 6 sammenhængende måneder gælder uanset tidspunkt for modtagelse inden for det enkelte år. Fx vil en modtager af kontanthjælp i januar opfylde kriteriet for kontanthjælpsloft, selvom de 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp har ligget i det foregående år.

Tabel 2.1: Antal modtagere af de laveste sociale ydelser i det enkelte år. 2004-2007. Opdelt efter om de er på introduktionsydelse, starthjælp eller har fået nedsat kontanthjælp som følge af 6 måneders reglen om nedsat hjælp for ægtefæller, unge under 25 år, kontanthjælpsloft eller 300-timersreglen

	2004	2005	2006	2007
Introduktionsydelse	7.141	5.691	4.280	3.011
Starthjælp	2.504	3.366	4.318	4.633
300-timersreglen*	-	-	-	599
Nedsat kontanthjælp	28.211	27.363	23.953	20.091
Nedsat hjælp til unge	2.294	2.728	2.487	1.780
I alt modtagere	40.150	39.148	35.038	30.124
I alt personer	38.535	37.393	33.376	28.555

Anm: Summen af personer på de enkelte ordninger giver ikke "i alt", da samme person kan være omfattet af flere ordninger i det enkelte år

* Ordningen blev indført den 1. april 2007

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Man kan opfylde kriterierne for flere ordninger, fx kan ægtefæller opfylde kriterierne for nedsat hjælp og kontanthjælpsloft. Det er der taget hensyn til ved opgørelse af nedsat kontanthjælp. Men derudover kan der være overlap mellem to ordninger, eller man kan i samme år opfylde kriterierne for at

være på to ordninger fx overgang fra introduktionsydelse til starthjælp. Det betyder, at antallet af modtagere er lidt større end antal personer, der har modtaget de laveste ydelser. Som det fremgår, er der tale om et lille antal i de enkelte år, som har været berørt af to forskellige ordninger i de enkelte år. Opgørelsen for 2004 viser, at lidt mere end to tredjedel af dem, der har været omfattet af to forskellige ordninger, har modtaget introduktionsydelse og har også fået nedsat kontanthjælp. Dernæst er der næsten en tredjedel, som både har modtaget introduktionsydelse og starthjælp.

Udviklingen i antal personer på introduktionsydelse og starthjælp viser, at der er sket et fald i antallet på introduktionsydelse, mens der er sket en stigning i antallet på starthjælp. Det er ikke overraskende.

Der er tale om et fald i antallet på introduktionsydelse, fordi dem, der er kommet på ordningen i 2002, ophører med at være på ordningen i 2005, og da der samtidig er kommet færre flygtninge/indvandrere til landet, vil der være tale om et fald. På den anden side betyder ophøret fra introduktionsydelsen, at der er personer, som bliver flyttet over på kontanthjælp, og da de ikke opfylder betingelsen om at have været her i Danmark de seneste 7 ud af 8 år, kommer de på starthjælp.

Der sker derfor en stigning i antallet på starthjælp, ligesom der sker en ændring af sammensætningen af dem, der er på starthjælp. I de første år var det stort set kun danskere, som kom på starthjælp, men det har svinget kraftigt således, at hovedparten i dag er flygtninge/indvandrere.

I 2006, og mere markant i 2007, er antallet på starthjælp større end antallet på introduktionsydelse.

Antallet af personer, som modtager nedsatte ydelser er påvirket af to lovregler. Den ene er den nedsatte hjælp, som betyder, at ægtepar, som i 6 sammenhængende måneder har modtaget kontanthjælp, får ydelsen nedsat med mere end 500 kr. for hver person, og at unge på ungesatsen, som i 6 måneder efter første aktiveringsforløb fortsat er på kontanthjælp, får nedsat deres ydelse til et SU-niveau.

Den anden er kontanthjælpsloftet, der siger, at har du modtaget kontanthjælp i 6 sammenhængende måneder, bliver din ydelse udsat for et kontanthjælpslofttjek. Det betyder, at er din kontanthjælp + særligt tillæg + boligstøtte højere end loftet, nedsættes ydelsen. Der er tale om et kompliceret regnestykke, hvor de to lovregler griber ind i hinanden, og der er familier (ægtepar), som bliver ramt af både den nedsatte hjælp og kontanthjælpsloftet – derimod kan enlige kun blive ramt af kontanthjælpsloftet.

I opgørelsen af antallet på nedsatte ydelser er ægtepar og unge på ungesatsen, som rammes af begge regler, kun talt med en gang. Det vil sige, at op-

gørelsen af antallet, som modtager de nedsatte ydelser, omfatter ægtepar og unge, som rammes af begge regler, samt par og enlige som kun rammes af den ene regel.

Antallet af voksne personer, som har fået nedsat kontanthjælpsydelsen enten via den nedsatte hjælp for ægtefæller og/eller kontanthjælpsloftet (begge efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp), er faldet fra 28.000 personer i 2004 til 20.000 personer i 2007. Et fald svarende til 29 %.

Hvad angår de unge, som har fået nedsat ydelsen til SU-niveau, har antallet svunget fra det ene år til det andet. I 2004 var der tale om ca. 2.300 unge, antallet steg i 2005 og faldt så lidt i 2006 til 2.500 unge, mens det i 2007 faldt yderligere til 1.800 unge.

Ser vi samlet på antallet af personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser, kan vi konstatere, at det udgør ca. 20 % af det samlede antal modtagere af kontanthjælp i 2007. Vi kan desuden konstatere, at der har været tale om et kraftigt fald fra 2004 til 2007. Det samlede antal er faldet fra 39.000 personer i 2004 til 29.000 personer i 2007. Et fald svarende til 25 %. Faldet skal selvfølgelig ses i relation til den generelle udvikling i antallet af kontanthjælpsmodtagere. Fra 2004 til 2007 er der nemlig sket et generelt fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere og et generelt fald i antallet af langvarige kontanthjælpsmodtagere.

Ser vi først på antallet af modtagere af kontanthjælp, var der et fald fra 185.698 personer i 2004 til 163.747 personer i 2006 (Danmarks Statistik, 2008). I 2007 ændredes opgørelsen i kontanthjælpsstatistikken. Efter den nye opgørelse var der 161.886 personer, som modtog kontanthjælp i 2006, og dette antal faldt i 2007 til 141.537 personer – et fald på næsten 13 %. Indregner man dette fald i den generelle udvikling fra 2004, er der tale om et samlet fald på ca. 42.517 personer fra 2004 til 2007 – svarende til et fald på 23 % i denne periode.

Ser vi alene på antallet af langvarige kontanthjælpsmodtagere, faldt antallet, som har modtaget kontanthjælp i 10-12 måneder i løbet af året, fra 58.200 personer i 2004 til 43.200 personer i 2007. Et fald svarende til 26 %.

Faldet i antallet af personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser i perioden 2004 til 2007, svarer således stort set til det generelle fald i antallet af modtagere af kontanthjælp og faldet i antallet af langvarige kontanthjælpsmodtagere.

2.2 Hvor mange voksne har modtaget de laveste ydelser?

I dette afsnit vil vi se på, hvor mange, der er modtagere af de laveste sociale ydelser i hele perioden 2004-2007 under et. Til forskel fra forrige afsnit, hvor vi så på antallet i de enkelte år og på udviklingen i antallet på lave ydelser, vil vi i dette afsnit sætte fokus på det samlede antal personer, som på et eller andet tidspunkt har modtaget de laveste ydelser i perioden 2004-2007 – det vil sige en 4-årsperiode.

De personer, som har modtaget de laveste ydelser i to forskellige år, tæller kun med en gang. Ser vi samlet på, hvor mange der har modtaget nedsatte eller lave ydelser i perioden fra 2004 til og med 2007, er der tale om 70.000 personer, som i kortere eller længere tid har modtaget de laveste sociale ydelser.

Der er næsten lige mange kvinder og mænd – 36.000 kvinder og 34.000 mænd. Der er flere personer med ikke-dansk baggrund, der har modtaget de laveste sociale ydelser end etniske danskere. 40.000 personer med ikke-dansk baggrund har modtaget de laveste ydelser i 2004-2007, mens det har været tilfældet for 30.000 med dansk baggrund.

Tabel 2.2: Antal modtagere af laveste ydelser i perioden 2004-2007, opdelt efter etnisk baggrund og køn

	Mænd	Kvinder	Alle
Med dansk baggrund	16.415	13.927	30.342
Ikke-dansk baggrund	17.504	21.892	39.396
Uoplyst.....	0	237	237
I alt.....	33.919	36.056	69.975

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Blandt de personer, som har modtaget de laveste ydelser, lever 35.000 personer i familier med børn, hvoraf de ca. 28.500 lever i parfamilier med børn, mens ca. 6.500 er enlige med børn. (Familierne er her defineret som såkaldte D-familier, hvilket vil sige, at hjemmeboende børn i princippet betragtes som børn, uanset deres alder).

Som det fremgår af tabel 2.3, er modtagere med ikke-dansk baggrund helt dominerende blandt modtagere i parfamilier med børn. Der er 24.000 modtagere med ikke-dansk baggrund, som indgår i parfamilier med børn, mens der kun er 5.000 personer med dansk baggrund.

Modtagere med dansk baggrund er derimod helt overvejende enlige uden børn. 18.000 har dansk baggrund, mens 7.500 har ikke-dansk baggrund.

Tabel 2.3: Antal modtagere af laveste ydelser i perioden 2004-2007, opdelt efter etnisk baggrund og D-familietype

	Dansk baggrund	Ikke-dansk baggrund	Alle
Enlige uden børn	17.955	7.477	25.432
Enlige med børn	3.137	3.514	6.651
Par uden børn.....	4.454	3.509	7.963
Par med børn.....	4.796	23.711	28.507
Uoplyst.....	0	1.422	1.422
I alt.....	30.342	39.633	69.975

Anm. Ved D-familietype-definitionen betragtes alle hjemmeboende børn i princippet som børn, uanset deres alder. Det er et tilnærmet udtryk for husstande

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

2.3 Hvor mange voksne og børn er berørt af de laveste sociale ydelser?

I dette afsnit foretages en opgørelse af, hvor mange personer (voksne og børn) og familier, der modtager eller er berørt af de laveste ydelser i perioden 2004-2007. Det vil sige, at vi ud over de personer, som har modtaget de laveste ydelser, også inddrager de ægtefæller, samlevende, samboende og børn, som qua deres tilhørsforhold til den modtagne person har været berørt af de laveste ydelser. I denne opgørelse af voksne og børn berørt af de laveste ydelser er det vigtigt at gøre opmærksom på, at vi opererer med et familiebegreb, som teknisk betegnes C-familier og ikke D-familier. Dette skyldes, at vi er særskilt interesseret i at opgøre omfanget af børn under 18 år, som er berørt af de laveste ydelser. I C-familier betragtes hjemmeboende børn under 18 år som børn, mens hjemmeboende børn over 18 år henregnes som enlige uden børn.

I perioden 2004-2007 var der 69.975 personer, der havde modtaget en af de laveste ydelser, og disse personer repræsenterede 58.338 C-familier. Der var således 11.637 modtagere, som boede i familier, hvor mindst en anden person også modtog en lav ydelse.

Tabel 2.4: Antal personer berørt af de laveste ydelser i perioden 2004-2007. Opdelt på C-familier

	Enlige uden børn	Enlige med børn	Par uden børn	Par med børn	I alt
1 person.....	28.505	0	0	0	28.505
2 personer	0	4.278	15.608	0	19.886
3 personer	0	4.437	0	13.479	17.916
4 personer	0	2.696	0	21.768	24.464
5 personer	0	1.625	0	19.505	21.130
6 personer	0	750	0	12.546	13.296
7 personer	0	392	0	5.754	6.146
8 personer	0	136	0	2.328	2.464
9 personer	0	18	0	1.071	1.089
10 personer.....	0	10	0	340	350
11 personer.....	0	0	0	154	154
12 personer.....	0	0	0	24	24
13 personer.....	0	0	0	13	13
I alt	28.505	14.342	15.608	76.982	135.437

Opgørelsen viser, at der var 135.437 personer, som blev berørt af en af de laveste ydelser, fordi de boede i en familie, hvor mindst en person modtog en lav ydelse. Blandt disse 135.437 berørte personer, var 52.136 børn under 18 år, mens 83.301 var voksne personer (18 år og derover). Opgørelsen viser, at der var 13.326 voksne personer, som ikke selv modtog en lav ydelse, men som boede i en familie, hvor en anden modtog en lav ydelse.

Vi kan konstatere, at mere end halvdelen af de berørte personer (57 %) lever i parfamilier med børn, mens ca. 20 % er enlige uden børn, og godt 10 % lever i henholdsvis par uden børn og enlige med børn. En pæn del af de berørte personer lever i relativt store familier med mange personer. Det skyldes, at mange af de berørte personer er børn i børnerige familier.

Tabel 2.5: Antal børn under 18 år berørt af de laveste ydelser i perioden 2004-2007. Opdelt på C-familier

	Enlige med børn	Par med børn	I alt
1 barn	2.139	4.472	6.611
2 børn	2.958	10.900	13.858
3 børn	2.022	11.721	13.743
4 børn	1.300	8.368	9.668
5 børn	625	4.135	4.760
6 børn	336	1.746	2.082
7 børn	119	840	959
8 børn	16	272	288
9 børn	9	126	135
10 børn	0	10	10
11 børn	0	22	22
I alt	9.524	42.612	52.136

Der er, som allerede nævnt, 52.136 børn, som har været berørt af en af de laveste ydelser. Heraf levede de 9.524 børn hos enlige med børn svarende til næsten 20 %. De fleste berørte børn bor i familier med 2 og 3 børn, men godt 8.000 af børnene bor faktisk i familier med mere end 4 børn svarende til ca. 15 % af de berørte børn.

Hvilken ydelse?

Vi har tidligere set, at der er tale om forskellige sammensætninger af modtagere af de forskellige lave ydelser. Tilsvarende er der forskelle på de personer, der er blevet berørt af de forskellige ydelser og ordninger.

Tabel 2.6: Personer i C-familier, der har været berørt af de laveste sociale ydelser i perioden 2004-2007. Opdelt efter ydelsestype og antal personer i familien. Procent

Antal personer	Introduktionsydelse	Starthjælp	Nedsat kontanthjælp	Alle
1 person.....	14	30	21	21
2 personer	12	19	15	15
3 personer	17	18	12	13
4 personer	23	15	17	18
5 personer	15	10	16	15
6 personer	10	5	10	10
7 personer	5	2	5	4
8 personer	2	1	2	2
9 personer	1	0	1	1
10+ personer	1	-	1	1
I alt.....	100	100	100	100
Antal personer	21.456	11.141	105.782	135.457
Gennemsnit pr. familie	2,65	1,90	2,32	1,94

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 2.6 viser nogle markante forskelle på antal personer, der er berørt af ydelserne. Familier, der har modtaget introduktionsydelse, er gennemgående størst med et gennemsnit på 2,65 personer, og ca. 20 % af familierne har mere end 5 personer. På andenpladsen kommer familier, der er modtagere af nedsat kontanthjælp med et gennemsnit på 2,32 personer og ligeledes med ca. 20 % af familierne med mere end 5 personer. Endelig er familier, der har modtaget starthjælp, gennemgående mindst med et gennemsnit på 1,90 personer, og kun 8 % af familierne har mere end 5 personer.

Et andet spørgsmål er, hvor mange børn under 18 år, som er berørt af laveste ydelser – dvs. de lever i familier – der modtager en af de laveste ydelser.

Tabel 2.7: Antal børn i C-familier, der modtog de laveste sociale ydelser. Opdelt efter ydelsestype og antal børn under 18 år. Procent

Antal børn	Introduktions- ydelse	Starthjælp	Nedsat kontanthjælp	Alle
1 barn	15	24 %	11 %	13 %
2 børn	30	32 %	25 %	26 %
3 børn	23	22 %	27 %	26 %
4 børn	16	12 %	20 %	19 %
5 børn	9	6 %	9 %	9 %
6+ børn	7	4 %	8 %	7 %
I alt.....	100 %	100 %	100 %	100 %
Antal børn	9.335	3.545	40.607	52.136
Gennemsnit pr. familie med børn ...	2,25	1,90	2,45	2,37

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 2.7 viser, at 52.136 børn under 18 år var berørt af laveste ydelser i perioden 2004-2007. De fleste af børnene var berørt af nedsat kontanthjælp, nemlig knapt 41.000, mens godt 9.000 var berørt af introduktionsydelse og ca. 3.500 af starthjælp.

Det viser sig desuden, at der gennemgående er flest børn i familier, der har modtaget nedsat kontanthjælp, hvor gennemsnittet er 2,45 børn pr. familie. Derefter kommer familier på introduktionsydelse med et gennemsnit på 2,25 børn og endelig familier på starthjælp med et gennemsnit på 1,90 børn.

3 Hvem er modtagere af de laveste ydelser?

I dette kapitel skal vi se, hvem det er, der modtager de laveste ydelser. Hvilke karakteristika har de personer/familier, som er modtagere af de laveste sociale ydelser? Vi tager udgangspunkt i dem, der har modtaget de laveste ydelser i perioden 2004-2007 dvs. de ca. 70.000 personer.

3.1 Karakteristika for personer på de laveste ydelser

Der er flere kvinder end mænd, der modtager de laveste ydelser.

Aldersmæssigt er den største gruppe de 30-39 årige, men også de 40-49 årige udgør en større gruppe. Derimod udgør de helt unge under 20 år en mindre gruppe på 1,3 %, og de ældre 60-64 årige udgør 5,1 %. (Se tabel 3.1).

I forhold til aldersfordelingen i befolkningen er der en klar overrepræsentation af de yngre aldersgrupper blandt dem, der modtager de laveste ydelser. Der er således en klar større andel af 30-39 årige og 40-49 årige blandt dem, der modtager de laveste ydelser, end i befolkningen. Også de 20-29 årige er overrepræsenteret blandt dem med de laveste ydelser, men knap så udtalt.

Mænd og kvinder fordeler sig forskelligt på aldersgrupper. Kvinderne er generelt yngre, idet de er overrepræsenteret blandt de 20-29 årige og 30-39 årige, mens mændene er klart overrepræsenteret blandt de over 40-49 årige.

Tabel 3.1: Modtagere af de laveste ydelser fordelt på køn og alder. Procent

	Mænd	Kvinder	Alle	Hele befolkningen*
18-19 år	1,4	1,2	1,3	3,3
20-29 år	20,0	23,5	21,7	19,3
30-39 år	25,7	30,8	28,2	23,9
40-49 år	28,9	24,6	26,6	22,4
50-59 år	17,7	14,8	16,1	22,3
60-64 år	5,6	4,6	5,1	8,8
Uoplyst.....	0,7	0,5	0,9	0,0
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	33.919	35.819	69.975	3.394.100

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

*Personer fordelt efter alder i aldersgruppen 18-64 år for hele befolkningen

Fordelt efter etnicitet er der flere personer med ikke-dansk baggrund end etniske danskere. Personer med dansk baggrund er yngre og ældre end ikke-

etniske danskere. De ikke-etniske danskere er overrepræsenteret blandt de 30-39 årige og 40-49 årige. (Se tabel 3.2).

Tabel 3.2: Modtagere af de laveste ydelser fordelt på alder og etnicitet

	Dansk baggrund	Ikke-dansk baggrund	Alle	Hele befolkningen*
18-19 år	1,0	1,5	1,3	3,3
20-29 år	25,9	18,5	21,7	19,3
30-39 år	22,9	32,3	28,2	23,9
40-49 år	24,1	28,5	26,6	22,4
50-59 år	19,1	13,9	16,1	22,3
60-64 år	6,5	4,0	5,1	8,8
Uoplyst.....	0,4	1,3	0,9	0,0
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	30.342	39.633	69.975	3.394.100

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

*Personer fordelt efter alder i aldersgruppen 18-64 år for hele befolkningen

Sammenligner vi forskellige familietyper efter personernes alder, fremgår det, at personer i par med børn adskiller sig fra de øvrige familietyper ved den meget store andel af 30-39 årige (36,4 %) og 40-49 årige (32,8 %). Modsat er andelen af unge under 30 år mindre blandt par med børn end i de øvrige familietyper.

Blandt enlige uden børn og par uden børn er der en større andel end blandt alle familier, som er 30-39 årige og 40-49 årige, og en mindre andel er unge og ældre.

Tabel 3.3: Modtagere af de laveste ydelser fordelt efter alder og familietype

	Enlige uden børn	Enlige med børn	Par uden børn	Par med børn	Alle	Hele befolkningen*
18-19 år	1,6	2,3	0,5	0,8	1,3	3,3
20-29 år	25,7	25,2	25,8	15,9	21,7	19,3
30-39 år	21,4	32,4	17,2	36,4	28,2	23,9
40-49 år	23,0	27,5	17,3	32,8	26,6	22,4
50-59 år	20,6	10,6	24,3	11,7	16,1	22,3
60-64 år	7,1	1,6	14,1	1,8	5,1	8,8
Uoplyst.....	0,7	0,4	0,8	0,5	0,9	0,0
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	25.432	6.651	7.963	28.507	69.975	3.394.100

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

* Personer fordelt efter alder i aldersgruppen 18-64 år for hele befolkningen

I det følgende ser vi på personerne fordelt efter familietype (tabel 3.4). Familietyperne er her defineret som familier, hvor hjemmeboende børn uanset

alder henregnes som børn i familien – den tekniske betegnelse er D-familier.

I forhold til fordelingen i befolkningen som helhed er der tale om en overvægt af personer i par med børn og enlige børn blandt dem på de laveste ydelser. I befolkningen som helhed udgør personer i par med børn 35,8 %, mens de blandt personer med de laveste ydelser tæller 40,7 %.

Dette er ikke så overraskende, fordi reglen om nedsat hjælp omfatter ægtepar (og unge under 25 år), og fordi det i lovgivningen direkte nævnes, at man med lovændringerne vil øge incitamenterne specielt for ægtepar på kontanthjælp med henblik på, at de kommer på beskæftigelse.

I forhold til hele befolkningen udgør de enlige med børn 3,2 %, mens de blandt familier med de laveste ydelser udgør 9,5 %. De enlige med børn er således overrepræsenteret blandt familier med de laveste ydelser.

Derudover er enlige uden børn klart overrepræsenteret, mens par uden børn er klart underrepræsenteret blandt familietyper med de laveste ydelser i forhold til deres andel i hele befolkningen.

Ser vi på fordelingen på familietyper, er der stor forskel mellem personer med dansk og ikke-dansk baggrund.

Blandt personer med dansk baggrund på de laveste ydelser er der en klar overvægt af enlige uden børn (59,2 %) og kun en mindre del er par med børn (15,8 %). Dette til forskel fra personer med ikke-dansk baggrund på lave ydelser, som helt primært er par med børn (59,8 %).

Tabel 3.4: Modtagere af de laveste ydelser opdelt efter familietype og etnisk baggrund

	Dansk	Ikke-dansk	Alle	Fordeling I forhold til alle husstande*
Enlige uden børn	59,2	18,9	36,3	17,0
Enlige med børn	10,3	8,9	9,5	3,2
Par uden børn.....	14,7	8,9	11,4	44,0
Par med børn.....	15,8	59,8	40,7	35,8
Uoplyst.....	0,0	3,6	2,0	0,0
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	30.342	39.633	69.975	3.394.533

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

* Personer 18-64 år fordelt efter husstandstype 1. januar 2004

Der er således tale om en klar forskel mellem de etniske danskere og ikke-etniske danskere, der bliver ramt af de laveste ydelser. Blandt personer med dansk baggrund er 75 % af modtagerne af de laveste sociale ydelser perso-

ner uden børn. Modsat er det blandt personer med ikke-dansk baggrund næsten 70 % af modtagerne, som er enlige med børn eller par med børn.

Både blandt personer med dansk og ikke-dansk baggrund er der imidlertid en overrepræsentation af enlige med børn forhold til deres andel i hele befolkningen. Andelen af enlige med børn viser sig at være større blandt personer med dansk baggrund end ikke-dansk baggrund.

Ser vi på dem, der modtager de laveste ydelser, og hvor de bor, er der forskelle. (Se tabel 3.5). Der er en relativ stor andel, som kommer fra de små kommuner (31 %), men i forhold til deres andel af befolkningen er der tale om en underrepræsentation. Der er mindre dele, som kommer fra storbyerne, men i forhold til deres andel af befolkningen er der tale om en overrepræsentation både i København og i de øvrige storbyer.

Ser vi på etnicitet er der en større andel af de etniske danskere, som bor i de små kommuner og færre, som kommer fra de store byer København, Århus, Odense og Ålborg end blandt de ikke-etniske danskere.

Tabel 3.5: Modtagere af de laveste ydelser fordelt efter kommunestørrelse og etnisk baggrund

	Dansk	Ikke-dansk	Alle	Hele befolkningen
København	16,1	18,6	17,5	10,5
Århus/Odense/Ålborg.....	15,6	19,1	17,6	12,5
50.000 +	15,5	12,8	14,0	15,3
20-50.000	17,9	17,9	17,9	19,4
Under 20.000	34,9	28,0	31,0	42,2
Uoplyst.....	0,0	3,6	2,0	0,0
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	30.342	39.633	69.975	3.394.100

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Sammenligner vi forskellige familietyper efter, hvor de bor, finder vi også forskelle. (Se tabel 3.6). I forhold til fordelingen af alle familier, er der en større andel personer i par med og uden børn i de små kommuner, mens enlige uden børn udgør en større andel specielt i København (21,9 %). Enlige med børn fordeler sig stort set, som de fordeler sig i befolkningen som helhed – med en lille overrepræsentation i kommuner med mellem 20-50.000 indbyggere.

Tabel 3.6: Modtagere af de laveste ydelser fordelt efter kommunestørrelse og familietype

	Enlige uden børn	Enlige med børn	Par uden børn	Par med børn	Alle
København	21,9	16,4	15,4	15,4	17,5
Århus/Odense/Ålborg. ...	17,8	18,0	15,7	18,8	17,6
50.000+	15,8	13,9	14,4	13,0	14,0
20-50.000	16,7	20,8	17,9	19,3	17,9
Under 20.000	27,9	30,9	36,6	33,6	31,0
Uoplyst.....	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	25.432	6.651	7.963	28.507	69.975

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

3.2 Karakteristika for personer på de forskellige typer af lave ydelser

I det følgende vil vi sammenligne sammensætningen af de personer, som bliver ramt af de forskellige ordninger for lave ydelser. Vi skelner mellem starthjælp, introduktionsydelse, nedsat kontanthjælp (enten nedsat hjælp eller loft) samt 300-timersreglen. (Se tabel 3.7).

Ser vi på køns- og alderssammensætningen fremgår det, at der på de forskellige ordninger er flere kvinder end mænd, men det gælder særlig 300-timersreglen, at den rammer langt flere kvinder end mænd. Her udgør kvinderne 65 %, mens de på de øvrige ordninger udgør lidt over halvdelen.

Ser vi på alderssammensætningen kan man se, at hvad angår starthjælp og introduktionsydelse omfatter det personer, som er fordelt på samtlige aldersgrupper, men med en klar overvægt af 20-29 årige og 30-39 årige. Hvad angår introduktionsydelse er det over hver tredje, som er mellem 30-39 år.

Personer, der har fået nedsat kontanthjælpsydelsen, er også spredt på de forskellige aldersgrupper, men omfatter primært de 30-39 årige og de 40-49 årige. De er således typisk lidt ældre end dem på starthjælp og introduktionsydelse. Tilsvarende er de, der er blevet ramt af 300-timersreglen, også typisk koncentreret omkring de 30-39 årige og 40-49 årige. (Disse aldersgrupper udgør godt 80 %).

Andelen af etniske danskere, som er på de laveste ydelser, er meget forskellig afhængig af ordningerne. Det giver sig selv, at der ikke er nogen blandt personerne på introduktionsydelse. Men blandt de øvrige ordninger finder vi, at andelen af etniske danskere er meget forskellig. Blandt dem, der får nedsatte ydelser, er andelen af personer med dansk baggrund lidt over 50

% . Der er således i absolutte størrelser en overvægt af personer med dansk baggrund, som bliver ramt af de laveste ydelser efter varighedskriteriet på 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp.

Blandt starthjælpsmodtagere er det tæt på hver fjerde, som har dansk baggrund. Blandt dem, der bliver ramt af 300-timersreglen, er andelen af personer med dansk baggrund meget lille – de udgør kun 6 %.

Den geografiske sammensætning er nogenlunde den samme for dem, der har fået nedsatte ydelser og dem på starthjælp. Den største gruppe finder vi i de små kommuner med under 20.000 indbyggere (30-34 %), og ellers er de ligeligt fordelt på de øvrige kategorier med København på en andel omkring 16-19 %. Hvad angår dem på introduktionsydelse kommer flere fra de små kommuner (38 %), mens en mindre del kommer fra København (9 %). Helt modsat er sammensætningen af dem, der bliver ramt af 300-timersreglen, hvor den helt store del kommer fra København (43 %) og en mindre del fra de små kommuner (15 %).

Ser vi på de familier, som bliver ramt af lave ydelser, er de to største grupper par med børn (41 %) og enlige uden børn (38 %). Det er også de markante grupper blandt dem, der bliver ramt af nedsatte ydelser, samt dem på starthjælp. Blandt dem på introduktionsydelse er gruppen af par med børn mere markant (48 %), og enlige uden børn er mindre markant (24 %). Ser vi på sammensætningen blandt dem, der er blevet ramt af 300-timersreglen, finder vi, at par med børn er helt dominerende i denne gruppe (95 %).

I tabel 3.7 er der også tilføjet en sammenligningsgruppe. Sammenligningsgruppen omfatter kontanthjælpsmodtagere, som har været på kontanthjælp i 6 måneder inden for det enkelte kalenderår – men de har ikke modtaget nedsat kontanthjælp.

Det fremgår, at personer, som modtager de laveste ydelser via nedsat hjælp og kontanthjælpsloftet, på en række baggrundsvariable er sammenlignelige med sammenligningsgruppen. Der er flere kvinder i sammenligningsgruppen. Der er også langt flere yngre personer i sammenligningsgruppen – over 40 % er under 30 år, mens den blandt personer med de laveste ydelser er under 20 %.

Der er langt flere etniske danskere i sammenligningsgruppen end blandt personer, som modtager de laveste ydelser via nedsat hjælp og kontanthjælpsloftet, og hvad angår fordelingen på familietyper, er der langt flere enlige med børn i sammenligningsgruppen (25,7 % mod 8,4 %) og færre par med børn (25,5 % mod 41,5 %).

Tabel 3.7: Modtagere af de laveste sociale ydelser 2004-2007

Procent	Kontant- hjælp	Starthjælp	Introduk- tions- ydelse	300- timers- reglen	Sammen- lignings- gruppe*
Køn:					
Mænd	48,9	46,7	44,5	34,7	45,0
Kvinder	51,1	51,6	54,8	65,3	54,9
Uoplyst.....	0,0	1,7	0,7	0,0	0,1
Alder:					
18-19 år	0,5	4,6	2,3	0,0	9,7
20-29 år	18,8	31,2	29,3	10,0	32,4
30-39 år	27,1	29,5	36,4	42,1	31,1
40-49 år	28,8	19,9	20,7	38,6	19,2
50-59 år	18,7	8,9	7,1	8,8	6,5
60-64 år	5,7	3,6	2,3	0,5	1,0
Uoplyst.....	0,4	2,4	1,9	0,0	0,1
Etnisk baggrund:					
Danmark	51,8	23,6	0,0	5,8	78,1
EU + vestlande	2,8	8,1	6,0	2,0	2,7
Jugoslavien.....	6,1	5,3	8,3	6,7	2,6
Øvrige Europa.....	0,4	1,8	3,0	1,2	0,2
Tyrkiet.....	5,3	2,5	4,6	14,2	2,5
Marokko.....	1,2	0,7	0,9	4,5	0,6
Sri Lanka	1,0	0,7	1,3	1,3	0,3
Irak	8,9	12,9	14,3	16,2	2,1
Iran	1,9	4,2	5,8	3,5	1,1
Somalia.....	3,6	5,7	7,2	8,5	2,6
Syrien	0,7	1,0	1,6	1,7	0,3
Libanon.....	5,8	3,3	3,0	11,2	1,9
Vietnam	0,8	0,9	1,5	1,2	0,6
Afghanistan.....	3,3	6,3	9,8	11,2	0,5
Pakistan.....	1,9	2,4	1,7	4,7	0,8
Øvrige lande	4,4	14,4	22,8	6,2	2,9
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
Bopælsområde:					
København	18,7	15,9	8,8	43,4	15,1
Århus/Odense/Ålborg	18,7	13,6	14,0	17,5	16,6
50.000 +	14,5	13,1	11,6	12,5	15,5
20-50.000	18,0	17,4	18,9	11,2	25,5
Under 20.000.....	30,0	34,0	38,4	15,4	27,2
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
Familietyper:					
C-type:					
Enlig uden børn	41,6	41,9	28,9	0,8	45,4
Enlig med børn	6,1	10,8	9,0	0,5	21,7
Par uden børn.....	14,6	10,2	9,9	7,2	10,6
Par med børn.....	37,8	31,0	43,9	91,5	22,2
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
D-type:					
Enlig uden børn	38,1	32,4	24,0	0,7	38,5
Enlig med børn	8,4	14,9	10,9	0,7	25,7
Par uden børn.....	12,0	9,0	8,5	4,2	10,2
Par med børn.....	41,5	37,6	48,3	94,5	25,5
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	54.489	9.354	11.034	899	81.465

* Har været på kontanthjælp i 6 måneder i løbet af året

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

3.3 Udviklingen i sammensætningen af personer på de laveste ydelser

Ser vi på udviklingen i sammensætningen af personer, som modtager de laveste sociale ydelser, er der sket en række ændringer i perioden fra 2004 til 2007. (Se tabel 3.8).

Hvad angår sammensætningen på køn er der kommet en lidt større andel kvinder (53,4 % i 2007 mod 52,3 % i 2004).

Hvad angår alderssammensætningen er andelen af unge under 30 år steget fra 16 % til 21 %. Modsat er der kommet lidt færre 30-39-årige og lidt færre ældre på 60-65 år.

Samtidig er andelen med dansk baggrund steget fra 35,2 % i 2004 til 39,4 % i 2007.

Andelen med lave ydelser er steget i København, men faldet i de øvrige større byer Århus/Odense/Ålborg. Andelen i København er steget fra 16,9 % til 20,5 %, mens den i de øvrige større byer er faldet fra 19,4 % til 16,4 %.

Hvad angår familietype, er der sket en stigning i andelen af enlige uden børn, mens de øvrige familietyper (enlige med børn samt par med hhv. uden børn er faldet). Enlige uden børn er steget fra 31,2 % til 35,3 %.

Tabel 3.8: Modtagere af de laveste sociale ydelser i hvert af årene 2004-2007

Procent

	2004	2005	2006	2007
Køn:				
Mænd	47,5	47,3	47,7	46,4
Kvinder	52,3	52,6	52,1	53,4
Uoplyst.....	0,2	0,2	0,2	0,2
Alder:				
18-19 år	0,2	0,3	1,1	2,3
20-29 år	16,1	18,0	18,9	18,6
30-39 år	29,4	29,1	27,8	27,6
40-49 år	29,1	28,9	28,6	28,3
50-59 år	17,9	17,8	18,0	18,2
60-64 år	6,1	5,7	5,2	4,8
Uoplyst.....	1,2	0,2	0,2	0,2
Etnisk baggrund:				
Danmark	35,2	37,8	39,5	39,4
EU + vestlande	4,0	3,1	3,4	3,3
Jugoslavien.....	7,8	7,5	7,1	6,6
Øvrige Europa.....	0,9	1,0	1,0	0,9
Tyrkiet.....	5,2	5,0	4,8	4,9
Marokko.....	1,2	1,2	1,3	1,4
Sri Lanka	1,3	1,2	0,9	0,8
Irak	11,9	12,1	11,3	10,4
Iran	3,0	2,8	2,8	2,4
Somalia.....	5,2	4,6	4,2	3,6
Syrien	1,0	1,0	1,0	1,0
Libanon.....	6,9	6,4	6,1	5,9
Vietnam	1,1	1,0	0,8	0,7
Afghanistan.....	5,0	5,1	4,7	4,2
Pakistan.....	2,0	2,1	2,1	2,3
Øvrige lande	8,0	8,2	8,7	7,9
Uoplyst.....	0,2	0,2	0,3	4,3
Bopælsområde:				
København	16,9	18,0	18,8	20,5
Århus/Odense/Ålborg	19,4	18,4	17,8	16,4
50.000 +	14,6	14,5	14,4	13,0
20-50.000	18,2	18,0	17,5	16,9
Under 20.000.....	30,6	30,9	31,2	28,9
Uoplyst.....	0,2	0,2	0,3	4,3
Familietyper:				
C-type:				
Enlig uden børn	34,0	36,7	39,5	38,8
Enlig med børn	7,4	6,2	5,1	4,1
Par uden børn.....	14,6	13,5	12,9	12,2
Par med børn.....	43,9	43,4	42,2	40,7
Uoplyst.....	0,2	0,2	0,3	4,3
D-type:				
Enlig uden børn	31,2	33,1	35,3	35,2
Enlig med børn	9,1	8,3	7,4	6,2
Par uden børn	11,6	10,8	10,4	9,7
Par med børn.....	47,9	47,7	46,6	44,5
Uoplyst.....	0,2	0,2	0,3	4,3
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	38.535	37.395	33.376	28.793

Datakilde: Forskningsprojektet registerdatabase

3.4 Opsummering

Der er flere kvinder end mænd, der modtager de laveste ydelser.

Aldersmæssigt er den største gruppe de 30-39 årige, men også de 40-49 årige udgør en større gruppe. Derimod udgør de helt unge under 20 år en mindre gruppe på 1,3 %, og de ældre på 60-64 år udgør 5,1 %.

I forhold til aldersfordelingen i befolkningen er der en klar overrepræsentation af de yngre aldersgrupper blandt dem, der modtager de laveste ydelser. Der er således en klar større andel af 30-39 årige og 40-49 årige blandt dem, der modtager de laveste ydelser, end aldersgrupperne udgør i befolkningen. Også de 20-29 årige er overrepræsenteret blandt dem med de laveste ydelser, men knap så udtalt.

Mænd og kvinder, som modtager de laveste ydelser, fordeler sig forskelligt på aldersgrupper. Kvinderne er generelt yngre, idet de er overrepræsenteret blandt de 20-29 årige og 30-39 årige, mens mændene er klart overrepræsenteret blandt de over 40-49 årige.

I forhold til en sammenligningsgruppe af langvarige kontanthjælpsmodtagere er der en overrepræsentation af de ældre aldersgrupper. Særligt blandt den store gruppe af modtagere af nedsatte ydelser udgør de 40-49 årige, de 50-59 årige og de 60-64 årige en større andel (tilsammen 53 %) end blandt de langvarige kontanthjælpsmodtagere (tilsammen 27 %).

Ser vi på personer fordelt efter familietype, er der i forhold til fordelingen i befolkningen som helhed tale om en overvægt af par med børn og enlige børn blandt dem på de laveste ydelser. I befolkningen som helhed udgør par med børn 35,8 %, mens par med børn blandt familietyper med de laveste ydelser udgør 40,7 %. Også sammenlignet med sammenligningsgruppen af langvarige kontanthjælpsmodtagere er der en klar overvægt af par med børn. De laveste ydelser modtages således i særlig høj grad af par med børn.

I forhold til hele befolkningen udgør de enlige med børn 3,2 %, mens de blandt familier med de laveste ydelser udgør 9,5 %. I forhold til sammenligningsgruppen af langvarige kontanthjælpsmodtagere er de enlige med børn derimod kraftigt underrepræsenteret blandt personerne med nedsatte kontanthjælpsydelser.

Der er ingen af ordningerne med nedsatte ydelser, der er møntet på de enlige med børn, og det kan derfor virke overraskende, at enlige med børn er overrepræsenteret i forhold til hele befolkningen. De enlige med børn tæller imidlertid almindeligvis kraftigt i kontanthjælpsstatistikken, og derfor er det ikke overraskende, at der er enlige med børn, som også bliver ramt af de lave ydelser. Set i forhold til andelen af enlige med børn blandt langvarige

kontanthjælpsmodtagere, er de enlige med børn klart underrepræsenteret blandt modtagerne af de laveste sociale ydelser.

Enlige uden børn er i forhold til deres andel af befolkningen klart overrepræsenteret, mens par uden børn er klart underrepræsenteret blandt modtagere af de laveste ydelser. I forhold til de langvarige kontanthjælpsmodtagere er der derimod tale om stort set samme fordeling.

Blandt modtagerne af de laveste sociale ydelser er der en klar etnisk forskel. Modtagere med ikke-dansk baggrund er klart overrepræsenteret blandt modtagerne af de laveste ydelser. Det gælder i forhold til befolkningen som helhed, og det gælder også i forhold til en sammenligning med de langvarige kontanthjælpsmodtagere.

Der er en klar forskel mellem andelen af personer med dansk baggrund og ikke-dansk baggrund, der modtager de laveste ydelser. Blandt personer med dansk baggrund er der en klar overvægt af enlige og par uden børn – 75 % af dem, der har modtaget de laveste ydelser, er personer uden børn. Modsat er der blandt personer med ikke-dansk baggrund næsten 70 %, som er enlige med børn eller par med børn.

Ser vi på udviklingen i sammensætningen af personer, som modtager de laveste sociale ydelser, er der sket en række ændringer.

Hvad angår alderssammensætningen er andelen af unge under 30 år steget fra 16 % til 21 %. Modsat er der kommet lidt færre 30-39 årige og lidt færre ældre på 60-64 år.

Andelen af etniske danskere er steget fra 35,2 % i 2004 til 39,4 % i 2007. Andelen med de laveste ydelser er steget i København, men faldet i de øvrige større byer Århus/Odense/Ålborg. Andelen i København er steget fra 16,9 % til 20,5 %, mens den i de øvrige større byer er faldet fra 19,4 % til 16,4 %.

Hvad angår familietype, er der sket en stigning i andelen af enlige uden børn, mens de øvrige familietyper enlige med børn samt par med og uden børn er faldet. Enlige uden børn er steget fra 31,2 % til 35,2 %.

4 Hvor længe er modtagerne på de laveste sociale ydelser?

I dette kapitel vil vi belyse, hvor længe de enkelte personer er på de laveste sociale forsørgelsesydelse.

Først vil vi se på varigheden inden for det enkelte år og derudfra konstatere, om der er sket en udvikling i varigheden for dem, der modtager de laveste ydelser. Derefter vil vi se på varigheden for dem, som har modtaget de laveste ydelser i perioden 2004-2007. Endelig vil vi se på varigheden for dem, som har modtaget de laveste ydelser i 2004 og se, i hvor lang tid de har modtaget de laveste ydelser i perioden frem til og med 2007.

4.1 Varighed af laveste ydelser i de enkelte år

Det er meget forskelligt, i hvor lang tid personerne modtager de lave ydelser. Ser vi på antal måneder i de enkelte år, er der personer, som har været på de laveste ydelser i en eller to måneder, mens andre har været på de laveste ydelser hele året. Der er stor forskel på, hvor mange måneder de forskellige personer er på de lave ydelser afhængig af, hvilken ordning de er på og deres alder.

Vi ser først på starthjælp og introduktionsydelsen (tabel 4.1). Det fremgår helt klart, at der blandt personer, som har modtaget introduktionsydelsen, er en relativ stor andel, som er på ydelsen hele året, og kun en mindre del, som er på ydelsen i 1-2 måneder. Derimod er der en større andel af dem, der er på starthjælp, som kun modtager denne i 1-2 måneder, mens en mindre andel modtager den hele året.

Tabel 4.1: Modtagere af starthjælp og introduktionsydelse fordelt efter antal måneder de har modtaget ydelsen i det enkelte år. 2004 og 2007

	Starthjælp		Introduktionsydelse	
	2004	2007	2004	2007
1-2 måneder	38	29	18	15
3-6 måneder	28	24	20	22
7-9 måneder	20	21	25	24
10-12 måneder	14	26	36	39
I alt.....	100	100	99	100
Antal	2.504	4.633	7.141	3.011

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Sammenligner vi situationen i 2004 med 2007, er der ikke de store ændringer i billedet for dem på introduktionsydelse – der er en lille stigning i andelen, som er på ydelsen i 10-12 måneder. Derimod er der tale om en relativ

kraftig ændring blandt dem, der modtager starthjælp. Dels er der flere, som er på starthjælp i 2007 end i 2004, dels er de også på ydelsen i længere tid. Andelen, der er på starthjælp i 10-12 måneder, er således steget fra 14 % i 2004 til 26 % i 2007.

Baggrunden for dette ændrede billede er, at der efter 2005 er sket det, at en stor del af dem, der var på den lave introduktionsydelse i perioden 2002-2005, er overgået til starthjælp. Formodningen er, at denne gruppe af indvandrere/flygtninge ikke kommer så hurtigt i arbejde som andre.

Vi ser dernæst på de personer, som har fået nedsat deres kontanthjælp efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp. Vi foretager en opdeling på de unge under 25 år, som får deres kontanthjælp nedsat til SU-niveau, og på den anden side voksne, som får nedsat deres kontanthjælp efter reglen om nedsat hjælp og/eller loftet.

For de unge under 25 år er der en relativ stor andel, som kun modtager den nedsatte ydelse i kort tid, dvs. 1-2 måneder, og der er en relativ lille andel, som modtager den i 10-12 måneder – 6 % af de unge.

Ser vi på de voksne, er der også her en relativ stor andel, som kun modtager den nedsatte kontanthjælp i kort tid (1- 2 måneder) – over 40 % af de voksne. Men her er der også en relativ stor andel, som modtager ydelsen i 10-12 måneder – knap en fjerdedel i 2004.

Der er imidlertid sket ændringer i perioden, idet der er en mindre andel af de voksne, som har modtaget den nedsatte ydelse i 10-12 måneder i 2007 sammenlignet med i 2004. Samtidig er der en større andel, som har modtaget den nedsatte ydelse i kun 1-2 måneder, og også en større andel, som har modtaget ydelsen i 3-6 måneder.

Tabel 4.2: Unge under 25 år og voksne over 25 år, som har fået nedsat deres kontanthjælp efter 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp fordelt efter antal måneder på nedsat kontanthjælp i det enkelte år. 2004 og 2007

	Unge under 25 år		Voksne på nedsat kontanthjælp	
	2004	2007	2004	2007
1-2 måneder	58	49	41	46
3-6 måneder	23	28	20	25
7-9 måneder	12	16	15	13
10-12 måneder	6	6	23	16
I alt.....	99	99	99	100
Antal	2.281	1.777	27.836	19.903

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Blandt de unge under 25 år er der også sket ændringer, idet der er en mindre andel, som modtager ydelsen i kort tid (1-2 måneder) i 2007 sammenlignet

med i 2004. Der er således en tendens i retning af, at de unge er længere tid på den nedsatte ydelse i 2007 end i 2004. Der er en stigning i andelen, som modtager ydelsen i 3-6 måneder, og også i den andel, som modtager ydelsen i 7-9 måneder.

4.2 Varighed for personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser i 2004-2007 under et

I dette afsnit vil vi sætte fokus på de personer, som har modtaget de laveste ydelser i perioden 2004-2007 under et, dvs. den betragtede periode øges fra et år til 4 år. Et interessant aspekt ved at se på det samlede antal personer, som har modtaget de laveste ydelser, er at belyse, hvor mange måneder eller år personerne er på de laveste ydelser i denne 4-årsperiode.

Ved at vælge at se på varighed inden for en given periode, støder man ind i det indlysende problem, at der er forskel på personernes sandsynlighed for længerevarende at være på lave ydelser. Fx vil personer, som første gang modtager de lave ydelser i 2007, ikke have mulighed for et længerevarende forløb over en årrække, fordi observationsvinduet her er 2004-2007. En del af dem, der kortvarigt er på lave ydelser, kan være personer, der reelt har været det i kort tid, idet vi kan observere deres start- og slutmåned i datamaterialet. Men det kan også omfatte personer, som for første gang har været på lave ydelser sidst på året i 2007, men rent faktisk er i gang med et længere forløb, der strækker sig ind i 2008 eller senere. Det er vigtigt at være opmærksom på dette forhold ved læsningen af den følgende belysning.

I næste afsnit vil vi gennemføre en anden analyse, hvor vi vil se på varigheden af modtagelse af lave ydelser, hvor vi alene ser på den gruppe af personer, som har modtaget lave ydelser i 2004.

Ser vi først på antallet af personer, som har modtaget de laveste kontanthjælpsydelse i perioden 2004-2007, drejer det sig om 69.975 personer. De har været på nedsatte kontanthjælpsydelse i kortere eller længere tid i den undersøgte 4-årsperiode.

Tabel 4.3: Modtagere af de laveste ydelser 2004-2007 fordelt efter varighed af laveste ydelser i perioden

	Mænd	Kvinder	Alle
1 måned.....	19,5	17,2	18,3
2 måneder	12,7	11,2	12,0
3 måneder	9,4	8,2	8,8
4 måneder	7,0	5,9	6,5
5 måneder	5,8	4,9	5,4
6 måneder	4,8	4,6	4,7
7-12 måneder	16,6	15,9	16,2
13-24 måneder	13,1	15,9	14,5
25-36 måneder	6,8	9,6	8,2
37-48 måneder	4,3	6,6	5,5
I alt.....	100,0	100,0	100,0
Antal	33.919	35.819	69.975

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Som det fremgår af tabellen, har 30 % af personerne modtaget de laveste ydelser kortvarigt, idet de kun har modtaget ydelser i 1-2 måneder. For andre 25 % er der tale om, at de har modtaget de laveste ydelser i mere end 2 måneder, men maksimalt et halvt år (6 måneder).

Det vil sige, at lidt over halvdelen af de personer, som modtager de laveste ydelser, modtager dem i mindre end et halvt år.

I den modsatte ende er der knap 6 %, som har modtaget ydelser meget langvarigt – dvs. modtager de laveste ydelser i mere end 3 år i den betragtede 4-årsperiode.

14 % af personerne modtager de laveste ydelser i mere end 2 år, mens 28 % af personerne med lave ydelser, er på de laveste ydelser i mere end et år inden for den betragtede 4-årsperiode.

Kvinder er noget længere på de laveste ydelser end mændene. Det er således 16 % af kvinderne mod 11 % af mændene, som er på de laveste ydelser i mindst 2 år.

Modsat er der så over 30 % af mændene mod 28 % af kvinderne, som er på de laveste ydelser i relativ kort tid dvs. 1-2 måneder.

Ser vi på varigheden af de laveste ydelser i forhold til forskellige familietyper, fremkommer større forskelle både mellem enlige og par samt familier med og uden børn.

Helt generelt kan man se af tabellen, at par i forhold til enlige er længere tid på de laveste ydelser. Fx er der 15 % af par uden børn mod 3 % af enlige

uden børn, som er på de laveste ydelser i mere end 2 år. Hvis vi ser på andelen, som har været på laveste ydelser i over et år, er det næsten 30 % af par uden børn, mens det er 11 % af de enlige uden børn, der har været i den situation.

Tabel 4.4: Modtagere af de laveste ydelser 2004-2007 fordelt efter varighed af laveste ydelser i perioden

	Enlige uden børn	Enlige med børn	Par uden børn	Par med børn	Alle
1 måned.....	23,3	25,1	21,2	11,7	18,3
2 måneder	16,1	14,4	12,6	7,2	12,0
3 måneder	11,6	9,5	7,9	5,8	8,8
4 måneder	8,9	6,9	6,0	4,3	6,5
5 måneder	6,8	4,9	4,6	4,0	5,4
6 måneder	5,9	4,6	4,2	3,8	4,7
7-12 måneder	16,7	14,5	14,4	16,3	16,2
13-24 måneder	7,8	12,4	14,3	21,8	14,5
25-36 måneder	2,2	5,1	8,2	14,7	8,2
37-48 måneder	0,7	2,7	6,6	10,3	5,5
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	25.432	6.651	7.963	28.507	69.975

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Sammenligner vi børnefamilierne med familierne uden børn, gælder det både blandt enlige og par, at der er en større andel af børnefamilierne, der mere længerevarende modtager de laveste ydelser. Ser man på par, er det knap 50 % af par med børn på laveste ydelser, som har været på de laveste ydelser i mere end et år, mens det er knap 30 % af parrene uden børn. Blandt de enlige, som har været på de laveste ydelser i perioden 2004-2007, har lidt over 20 % af de enlige med børn været på laveste ydelser i et år eller mere, mens det kun er godt 10 % af de enlige uden børn.

Det er således oplagt børnefamilierne blandt modtagerne, som længerevarende er på de laveste ydelser. Af personer i parfamilierne, som har modtaget de laveste ydelser, har lidt over hver femte af børnefamilierne modtaget de laveste ydelser mellem 1 og 2 år, og hver fjerde har modtaget de laveste ydelser i mere end 2 år.

Tabel 4.5: Modtagere af de laveste ydelser i 2004-2007 fordelt efter varighed af laveste ydelser i perioden, opdelt på etnisk baggrund

	Dansk baggrund	Ikke-dansk baggrund	Alle
1 måned.....	27,9	11,0	18,3
2 måneder	17,4	7,8	12,0
3 måneder	11,4	6,8	8,8
4 måneder	8,7	4,8	6,5
5 måneder	6,3	4,6	5,4
6 måneder	5,3	4,2	4,7
7-12 måneder	14,5	17,6	16,2
13-24 måneder	5,7	21,3	14,5
25-36 måneder	1,8	13,0	8,2
37-48 måneder	0,9	9,0	5,5
I alt.....	100,0	100,0	100,0
Antal	30.342	39.627	69.975

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Ser vi på modtagerne af de laveste ydelser i forhold til deres etniske baggrund, fremgår nogle helt klare forskelle. Personer med dansk baggrund modtager de laveste ydelser i kortere tid, det gælder fx, at 45 % af personer med dansk baggrund er på de laveste ydelser i 1-2 måneder mod knap 20 % af dem med ikke-dansk baggrund.

Modsat gælder det, at hvor godt 40 % af personerne med ikke-dansk baggrund har modtaget de laveste ydelser i over et år, er det kun knap 10 % af personer med dansk baggrund, som har modtaget de laveste ydelser i over et år.

4.3 Varighed på de laveste ydelser i perioden 2004-2007

Vi vil tage udgangspunkt i dem, som er defineret til at være på de laveste ydelser i 2004. Det vil sige personer, som er på starthjælp, på introduktionsydelse, på nedsatte ydelser enten på grund af nedsat hjælp (både unge under 25 år og ægtepar) eller ramt af kontanthjælpsloft. Derimod indgår der ikke personer, som er ramt af 300-timersreglen, da den ikke var trådt i kraft i 2004.

Vi vil betragte perioden 2004 til 2007. Der er alene tale om opgørelse af den periode, hvor personerne er på de laveste ydelser – derimod indgår de måneder, som de har været på almindelig kontanthjælp, inden de kom på de laveste ydelser, ikke.

For dem, der har været på de laveste ydelser i 2004, er der i udgangssituationen i princippet tale om, at nogen kan være på lave ydelser i en længere periode end andre. De, som er kommet på lave ydelser i januar 2004, kan i

princippet være på lave ydelser i en længere periode, end de, som først er kommet på lave ydelser i fx december 2004. Selvom der er tale om en betragtet periode på 4 år (eller 48 måneder), er det ikke muligt for alle dem, der er kommet på lave ydelser i 2004, at være på lave ydelser i denne periode. For dem, der er kommet på lave ydelser i december 2004, er der højst tale om, at de kan være på lave ydelser i 3 år eller 36 måneder.

Med dette forbehold vil vi se på, hvor mange måneder personerne har modtaget de laveste ydelser i perioden fra 2004 til 2007. For at tage højde for dette forbehold foretages i det følgende en inddeling i:

- dem, der har modtaget laveste ydelse i kort tid, dvs. i højst 6 måneder
- dem, der har modtaget i mellemlang tid, dvs. mellem 7 og 24 måneder (over et halvt år og højst 2 måneder)
- dem, der har modtaget lave ydelser i lang tid, dvs. i over 2 år.

Som det fremgår af tabel 4.6, er der 42 % af dem, der var på de laveste ydelser i 2004, som har modtaget de laveste ydelser i højst 6 måneder. Der er 36 %, som har modtaget de laveste ydelser i over et halvt år og op til 2 år, og 22 % som har modtaget de laveste ydelser i over 2 år.

Der er her forskel på mænd og kvinder. Mændene er overrepræsenteret blandt dem på kort tid, mens kvinderne er overrepræsenteret blandt dem på de laveste ydelser i lang tid. Det fremgår, at de (få), der er uoplyste, typisk har en lav varighed.

Tabel 4.6: Modtagere af de laveste ydelser i 2004 fordelt efter antal måneder på lave ydelser for perioden 2004-2007. Særskilt for mænd og kvinder

	Højst 6 måneder	7-24 måneder	25-48 måneder	I alt	Antal
Mænd	46	36	18	100	18.286
Kvinder	38	37	25	100	20.171
Uoplyst.....	79	17	4	100	78
Alle	42	36	22	100	38.535

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

De unge mellem 20-29 år adskiller sig fra de øvrige aldersgrupper ved, at en langt større andel er på lave ydelser i kort tid, og en langt lavere andel er på lave ydelser i lang tid.

For de øvrige aldersgrupper er der stort set tale om nogenlunde samme fordeling angående varighed på lave ydelser. Omkring 40 % er på lave ydelser i kort tid, og lidt over 20 % er på lave ydelser i lang tid. Det er imidlertid overraskende, at der blandt de helt unge på under 20 år, er en forholdsvis stor del (28 %), som er på de laveste ydelser i lang tid.

Tabel 4.7: Modtagere af de laveste ydelser i 2004 fordelt efter antal måneder på lave ydelser for perioden 2004-2007. Særskilt for aldersgrupper

	Højst 6 måneder	7-24 måneder	25-48 måneder	I alt	Antal
18-19 år	43	29	28	100	68
20-29 år	50	37	13	100	6.197
30-39 år	39	38	23	100	11.325
40-49 år	38	37	26	101	11.224
50-59 år	42	34	24	100	6.891
60-64 år	43	37	20	100	2.345
Alle.....	42	36	22	100	38.535

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

I forhold til, hvor personerne med de laveste ydelser bor, synes der ikke at være de store forskelle afhængigt af kommunistørrelse. Der er stort set tale om samme fordeling af personer, hvad enten vi betragter København eller de mindre kommuner med under 20.000 indbyggere – der er stort set ca. 20 %, der har modtaget de laveste ydelser i lang tid.

Tabel 4.8: Modtagere af de laveste ydelser i 2004 fordelt efter antal måneder på lave ydelser for perioden 2004-2007. Særskilt for kommunistørrelse

	Højst 6 måneder	7-24 måneder	25-48 måneder	I alt	Antal
København	46	31	23	100	6.522
Århus/Odense/Ålborg....	37	40	23	100	7.487
50.001 +.....	42	38	21	101	5.633
20-50.000	42	38	20	101	7.003
Under 20.000.....	42	36	22	100	11.806
Alle.....	42	36	22	100	38.535

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Den helt store forskel, hvad angår varighed af de laveste ydelser, finder vi mellem de forskellige familietyper, specielt mellem enlige og par samt helt entydigt mellem enlige uden børn og par med børn.

Blandt enlige uden børn er det næsten to tredjedel (62 %), som er på lave ydelser i kort tid, dvs. højst 6 måneder. Kun 5 % af de enlige uden børn er på lave ydelser i lang tid.

For enlige med børn er lidt over halvdelen på lave ydelser i kort tid, og 12 % er på lave ydelser i lang tid.

Ser vi derimod på forholdene for par med børn, finder vi, at en tredjedel er på lave ydelser i lang tid dvs. over 2 år. Kun en fjerdedel (26 %) er på lave ydelser i kort tid. Resten – 40 % – er på lave ydelser mellem et halvt år og 2 år.

Tabel 4.9: Modtagere af de laveste ydelser i 2004 fordelt efter antal måneder på lave ydelser for perioden 2004-2007. Særskilt for familietype

	Højst 6 måneder	7-24 måneder	25-48 måneder	I alt	Antal
Enlige uden børn	62	33	5	100	12.008
Enlige med børn	52	35	12	99	3.525
Par uden børn.....	43	33	24	100	4.455
Par med børn.....	26	40	34	101	18.463
Alle	42	36	22	100	38.535

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Der er stor forskel på, hvor lang tid personer med dansk baggrund modtager de laveste ydelser i forhold til personer med ikke-dansk baggrund. Som det fremgår af tabellen, er der to tredjedel af personerne med dansk baggrund (66 %), som modtager de laveste ydelser i mindre end et halvt år, og en meget lille del (5 %), som modtager ydelserne i mere end to år.

Blandt personer med ikke-dansk baggrund er der 28 %, som modtager de laveste ydelser i kort tid altså mindre end 6 måneder, mens der er knap en tredjedel (31 %), som modtager de laveste ydelser i mere end 2 år.

Tabel 4.10: Modtagere af de laveste ydelser i 2004 fordelt efter antal måneder på lave ydelser for perioden 2004-2007. Særskilt for etnisk baggrund

Etnisk baggrund	Højst 6 måneder	7-24 måneder	25-48 måneder	I alt	Antal
Dansk	66	28	5	99	13.570
Ikke-dansk	28	41	31	100	24.881
Alle	42	36	22	100	38.535

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

4.4 Karakteristik af personer på de laveste sociale ydelser i kort og i lang tid

Der er stor forskel på de personer, som modtager de laveste ydelser i kort tid, og dem, som modtager de laveste ydelser i længere tid. Vi opretholder opdelingen af personerne med de laveste ydelser i 3 grupper efter deres varighed af modtagelse af lave ydelser. Dem, som modtager i kort tid, dvs. højst 6 måneder eller mindre end et halvt år. Dem, som modtager i mellem-lang tid dvs. mellem 7 og 24 måneder eller mellem et halvt og 2 år og dem, der modtager de laveste ydelser i lang tid dvs. over 2 år (tabel 4.11).

Den første forskel er sammensætningen på køn. Blandt dem, der modtager i kort tid, er andelen af kvinder under halvdelen (47,5 %), mens den blandt dem, der modtager i lang tid er 61 %. Det er således primært kvinder, der modtager lave ydelser i lang tid.

Alderssammensætningen er ikke så forskellig, når vi sammenligner dem, der modtager henholdsvis kort tid og lang tid. Der er en større andel af 20-29 årige blandt dem, der modtager kort tid (19,3 %) end blandt dem, der modtager lang tid (9,4 %). Modsat er der færre i aldersgrupperne 30-39 år, 40-49 år og 50-59 år.

Den anden markante forskel finder vi, når vi ser på personerne med de laveste indkomster og deres etniske baggrund. Blandt dem med de laveste ydelser i kort tid er andelen med dansk baggrund 56 %, mens den blandt dem, som modtager lave ydelser i lang tid, kun er 9 %. Det er således helt udpræget personer med ikke-dansk baggrund, som modtager de laveste ydelser i lang tid.

Den tredje store forskel gælder sammensætningen på familietyper (D-familier). Der er en stor gruppe par med børn (47,9 %) og en stor gruppe enlige uden børn (31,2 %). Blandt dem, der modtager de laveste ydelser i kort tid, er der relativt mange enlige uden børn (46,5 %) og færre par med børn (29,6 %), mens der blandt dem med laveste ydelser i lang tid helt udpræget er par med børn – 75,7 % – og kun 6,5 % enlige uden børn.

Vi kan således konkludere, at blandt de personer, som modtager de laveste ydelser i lang tid (dvs. over 2 år), især er kvinder, personer med ikke-dansk baggrund samt personer, der lever i par med børn.

Tabel 4.11: Modtagere af de laveste sociale ydelser i 2004 fordelt efter varighed

Procent	Højst 6 måneder	7-24 måneder	25-48 måneder	I alt
Køn:				
Mænd	52,1	47,0	39,3	47,5
Kvinder	47,5	52,9	60,7	52,3
Uoplyst.....	0,4	0,1	0,0	0,2
Alder:				
18-19 år	0,2	0,1	0,2	0,2
20-29 år	19,3	16,4	9,4	16,1
30-39 år	27,4	30,9	30,7	29,4
40-49 år	26,2	29,2	34,5	29,1
50-59 år	18,2	16,7	19,4	17,9
60-64 år	6,3	6,1	5,7	6,1
Uoplyst.....	2,4	0,6	0,0	1,2
Etnisk baggrund:				
Danmark	56,0	27,2	8,7	35,2
EU + vestlande	5,6	3,3	2,2	4,0
Jugoslavien.....	4,4	8,3	13,6	7,8
Øvrige Europa.....	0,6	0,9	1,3	0,9
Tyrkiet.....	4,4	5,9	5,6	5,2
Marokko.....	0,8	1,1	2,1	1,2
Sri Lanka	1,1	1,5	1,4	1,3
Irak	6,0	13,8	20,3	11,9
Iran	2,2	3,3	3,9	3,0
Somalia.....	3,5	6,8	5,6	5,2
Syrien	0,6	1,2	1,6	1,0
Libanon.....	3,3	7,5	12,6	6,9
Vietnam	0,8	1,5	1,3	1,1
Afghanistan.....	3,0	6,4	6,7	5,0
Pakistan.....	1,4	2,2	2,7	2,0
Øvrige lande	5,8	9,1	10,4	8,0
Uoplyst.....	0,4	0,1	0,0	0,2
Bopælsområde:				
København	18,5	14,4	18,3	16,9
Århus/Odense/Ålborg	17,2	21,4	20,4	19,4
50.000 +	14,6	15,1	13,9	14,6
20-50.000	18,3	18,9	16,8	18,2
Under 20.000.....	31,0	30,3	30,6	30,6
Uoplyst.....	0,4	0,1	0,0	0,2
Familietyper:				
C-type:				
Enlig uden børn	50,5	30,7	7,7	34,0
Enlig med børn	8,7	7,5	4,7	7,4
Par uden børn.....	13,6	13,6	18,0	14,6
Par med børn.....	26,7	48,1	69,7	43,9
Uoplyst.....	0,4	0,1	0,0	0,2
D-type:				
Enlig uden børn	46,5	28,2	6,5	31,2
Enlig med børn	11,5	8,8	5,2	9,1
Par uden børn.....	12,0	10,5	12,5	11,6
Par med børn.....	29,6	52,3	75,7	47,9
Uoplyst.....	0,4	0,1	0,0	0,2
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	16.092	14.077	8.366	38.535

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

4.5 Opsummering

I dette kapitel har vi set på varighed for personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser, og det er sket ud fra 3 forskellige vinkler. For det første har vi set på varighed inden for det enkelte år, og set på udviklingen af varighed og besvaret spørgsmålet: Modtager personer, som er på de laveste sociale ydelser, disse ydelser i længere tid – altså flere måneder i 2004 end i 2007?

For det andet har vi set på varigheden for alle dem, der har modtaget de laveste sociale ydelser i perioden 2004-2007. For disse personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser på et eller andet tidspunkt i perioden, har vi belyst, hvor længe de har været på de laveste sociale ydelser i perioden.

For det tredje har vi taget udgangspunkt i de personer, som modtog de laveste sociale ydelser i 2004 og fulgt dem frem til og med 2007, og belyst i hvor lang tid de har modtaget de laveste sociale ydelser.

Inden for de enkelte år er der personer, som modtager de laveste sociale ydelser i relativ kort tid 1-2 måneder, mens andre er på de laveste ydelser hele året (10-12 måneder). For dem, der modtager starthjælp, er der en relativ stor del, som modtager ydelser i kort tid, mens der blandt modtagere af introduktionsydelsen er en relativ stor del, som modtager ydelser i lang tid.

Ser vi på udviklingen fra 2004 til 2007, er der sket store ændringer, hvad angår personerne, der modtager starthjælp. Dels er der flere, som modtager starthjælp i 2007 end i 2004, dels er der en større andel, som modtager i længere tid. Grunden er, at en stor del af dem, der i perioden 2002-2005 var på introduktionsydelse, i 2005 overgik til kontanthjælp. Og da de ikke har opholdt sig i Danmark 7 ud af de sidste 8 år, blev de henvist til starthjælp.

Blandt de unge, som har fået nedsat deres ydelse på grund af 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp, modtager den store del – over halvdelen – de laveste ydelser i kort tid – 1-2 måneder. Andelen har imidlertid været faldende i perioden – fra 58 % i 2004 til 49 % i 2007, mens andelen, som modtager de laveste ydelser i lang tid – 6 % –, har været konstant.

Hvad angår de voksne på nedsatte ydelser, er der en relativ stor del (41 %), som kun bliver berørt i 1-2 måneder, mens der er knap en fjerdedel (23 %), som modtager i 10-12 måneder. Der er sket ændringer i perioden fra 2004 til 2007, idet en mindre del er på nedsatte ydelser i 10-12 måneder, og flere er på de laveste sociale ydelser i kort tid 1-2 måneder i 2007.

Den anden betragtning i dette kapitel har været, hvor lang tid de, der har modtaget de laveste sociale ydelser i perioden 2004-2007, har modtaget de laveste sociale ydelser i 4-årsperioden. Det drejer sig om knap 70.000 personer, som har modtaget de laveste sociale ydelser i perioden.

Det viser sig, at 30 % af personerne har modtaget den lave ydelse meget kortvarigt, idet de kun har modtaget de laveste ydelser i 1-2 måneder. For andre 25 % er der tale om, at de har modtaget de laveste ydelser imellem 3 og 6 måneder.

Lidt over halvdelen af personerne, som har modtaget de laveste sociale ydelser, har således modtaget disse ydelser i mindre end et halvt år i den betragtede 4-årsperiode.

I den modsatte ende er der knap 6 % af personerne, som har modtaget de lave ydelser i længere tid – dvs. modtaget nedsatte ydelser i 3 år eller længere i den betragtede 4-årsperiode.

Der er 14 % af personerne, som har modtaget de laveste sociale ydelser i mere end 2 år, mens 28 % af personerne er på de laveste ydelser i mere end et år inden for den betragtede 4-årsperiode.

Kvinderne er noget længere på de laveste ydelser end mændene. Der er således 16 % af kvinderne mod 11 % af mændene, som modtager de laveste sociale ydelser i over 2 år.

Blandt de forskellige familietyper adskiller personer i børnefamilier sig klart fra personer i andre familietyper. Det er lidt over hver femte (22 %) person i parfamilier med børn, som har modtaget de laveste sociale ydelser mellem 1 og 2 år, og hver fjerde person (25 %) i disse børnefamilier har været på de laveste sociale ydelser i mere end 2 år.

Også når vi ser på etnisk baggrund, er der klare forskelle i varigheden af de laveste ydelser. Lidt over 40 % af personerne med ikke-dansk baggrund har modtaget de laveste sociale ydelser i over et år, og lidt over hver femte (22 %) har modtaget de laveste ydelser i mere end 2 år.

Den tredje betragtning i dette kapitel har været at tage udgangspunkt i dem, der modtager de laveste sociale ydelser i 2004, og se, hvor lang tid de har modtaget de laveste ydelser frem til og med 2007. Her ses der på den andel, der har modtaget de laveste ydelser i kort tid dvs. i højst 6 måneder, og dem, der har modtaget ydelser i lang tid, dvs. i 2 år og derover. Denne betragtning underbygger de tidligere resultater. Blandt personer, som modtager de laveste sociale ydelser i lang tid dvs. over 2 år, er det udpræget kvinder, personer med ikke-dansk baggrund og personer, som lever i parfamilier med børn.

5 Konsekvenser af de laveste ydelser

Et vigtigt formål med denne registerrapport er at kunne dokumentere, hvilke konsekvenser de laveste ydelser har haft for modtagerne. I dette kapitel er det først og fremmest de beskæftigelsesmæssige konsekvenser og placering i forhold til arbejdsmarkedet, der vil blive analyseret.

5.1 2004-årgangens status i 2007

Det er muligt på registerniveau at tage udgangspunkt i personer, som i 2004 modtog de laveste ydelser, og følge dem i perioden frem til 2007. Vi kan se, hvilken beskæftigelsesmæssig placering de har opnået i 2007.

Vi opererer med 3 forskellige grupper af laveste sociale ydelser: introduktionsydelse, starthjælp og nedsat kontanthjælp. Desuden har vi tilføjet en sammenligningsgruppe af kontanthjælpsmodtagere, som har modtaget kontanthjælp i mindst 6 måneder uden, at kontanthjælpen er blevet nedsat.

Tabel 5.1: Beskæftigelsesmæssig placering i 2007 blandt modtagere af laveste sociale ydelser i 2004. Procent

	Introduktionsydelse	Starthjælp	Kontanthjælp	
			Nedsat hjælp	Sammenligningsgruppe*
Beskæftigelse	37,0	40,7	20,9	23,5
Uddannelse	1,5	2,3	0,9	1,5
Aktivering	12,2	7,5	15,2	11,3
Arbejdsløs	9,4	9,0	9,9	9,9
Kontanthjælp	10,3	7,9	28,7	27,4
Introduktionsydelse	9,5	2,8	0,4	0,1
Pension/efterløn	2,3	3,2	14,1	11,0
Øvrige ydelser	1,0	1,3	2,1	6,4
Uden for systemet	9,6	11,1	4,4	6,2
Uoplyst	7,2	14,2	3,3	2,8
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal personer	7.141	2.504	30.063	59.254

* Har modtaget almindelig kontanthjælp i mindst 6 måneder i løbet af et år og ikke fået nedsat ydelsen

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.1 viser for det første, at modtagerne af starthjælp er den gruppe, der oftest er kommet i ordinær beskæftigelse, efterfulgt af modtagere af introduktionsydelse. Modtagere af nedsat kontanthjælp og sammenligningsgruppen er ikke i samme grad kommet i beskæftigelse, og der er i øvrigt ikke nævneværdig forskel på disse to grupper. Der er kun ganske få, der er i gang med en ordinær uddannelse.

En vigtig forskel på modtagere af introduktionsydelse/starthjælp og nedsat kontanthjælp er især modtagelse af pension/efterløn og kontanthjælp. Modtagere af nedsat kontanthjælp er meget oftere kommet på pension/efterløn eller passiv kontanthjælp, end modtagerne af introduktionsydelse og starthjælp.

Desuden viser det sig, at ca. 10 % er henholdsvis arbejdsløse eller i en eller anden form for aktivering. Endelig er der mindre grupper, som modtager andre ydelser, fx sygedagpenge eller barseldagpenge, og nogle er helt uden for arbejdsmarkedet – det gælder for 11,6 % af starthjælpsmodtagerne.

5.2 Udviklingen 2005-2007

Der sker hele tiden ændringer i gruppen af ydelsesmodtagere. Nogle kommer i job, andre i uddannelse, og atter andre opnår eksempelvis en førtidspension. I den følgende tabel følges 2004-årgangen af personer, som modtager de laveste ydelser, og belyser deres beskæftigelsesmæssige placering, og hvad de modtager af forskellige ydelser i 2005, 2006 og 2007.

Tabel 5.2: Modtagere af de laveste sociale ydelser i 2004, procentvis fordelt efter beskæftigelsesmæssig placering i 2007, 2006 og 2005. Procent

	2005	2006	2007
Beskæftigelse	11,4	18,8	26,0
Uddannelse.....	1,0	1,4	1,1
Aktivering.....	15,8	15,2	14,9
Arbejdsløs.....	14,3	11,2	10,1
Kontanthjælp/intro-ydelse	48,5	38,7	27,8
Pension/efterløn.....	3,1	7,6	12,1
Øvrige ydelser.....	1,3	1,8	2,0
Uden for systemet.....	4,7	5,4	6,0
I alt.....	100,0	100,0	100,0
Antal personer	37.535	37.323	36.748

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Det er ganske tydeligt, at procentdelen i beskæftigelse stiger fra år til år. I 2005 var 11,4 % i ordinær beskæftigelse, men dette tal var vokset til 18,8 % i 2006 og til 26,0 % i 2007. Altså en markant, men aftagende stigning. Omvendt kan man se, at procentdelen, der modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse har været tilsvarende faldende. I 2007 er der ”kun” 27,8 %, der modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse, mens det var tilfældet for næsten halvdelen i 2005. Endelig kan det nævnes, at der også er en stigende procentdel, der modtager pension eller efterløn.

I det følgende vil vi især se nærmere på den procentdel, der er kommet i følgende situationer:

- Beskæftigelse/uddannelse
- Kontanthjælp/introduktionsydelse
- Pension/efterløn
- Uden for systemet, dvs. de er ikke i beskæftigelse, uddannelse eller aktivering, og de modtager ikke nogen offentlige ydelser.

Tabel 5.3: Beskæftigelsesmæssig placering i 2007, 2006 og 2005 blandt modtagere af de laveste sociale ydelser i 2004. Procent

	2005	2006	2007
Beskæftigelse/uddannelse:			
Introduktionsydelse	19,2	30,4	41,5
Starthjælp	25,5	41,6	50,1
Nedsat kontanthjælp	9,7	16,6	22,5
Sammenligningsgruppe	9,5	18,6	25,7
Kontanthjælp/introydelse:			
Introydelse	45,0	32,7	21,4
Starthjælp	28,6	20,0	12,5
Nedsat kontanthjælp	50,6	41,1	30,1
Sammenligningsgruppe	55,3	40,0	28,2
Pension/efterløn:			
Introduktionsydelse	0,4	1,1	2,5
Starthjælp	0,8	2,1	3,7
Nedsat kontanthjælp	3,8	9,2	14,6
Sammenligningsgruppe	1,6	6,7	11,3
Uden for systemet:			
Introduktionsydelse	8,7	8,9	10,3
Starthjælp	13,0	12,5	13,0
Nedsat kontanthjælp	3,1	4,1	4,6
Sammenligningsgruppe	3,8	5,9	6,4
Procentbasis – antal:			
Introduktionsydelse	6.947	6.761	6.628
Starthjælp	2.365	2.216	2.148
Nedsat kontanthjælp	29.784	29.454	29.058
Sammenligningsgruppe	58.889	58.254	57.554

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.3 viser udviklingen for de enkelte ydelseskategorier og sammenligningsgruppen i perioden 2004-2007.

Procentdelen, der er kommet i beskæftigelse eller uddannelse, er klart stigende i hele perioden for alle ydelser, og stigningen har været relativt ensartet. Modtagere af starthjælp kommer oftest i beskæftigelse eller uddannelse, efterfulgt af introduktionsydelse. Den laveste grad af beskæftigelse eller uddannelse opnår modtagere af nedsat kontanthjælp, mens sammenlignings-

gruppen kun er minimalt bedre. Det hjælper tilsyneladende ikke at nedsætte kontanthjælpen.

Procentdelen, der vedbliver at modtage kontanthjælp eller introduktionsydelse, er klart faldende i hele perioden 2004-2007, og det gælder for alle ydelserne. Modtagere af nedsat kontanthjælp er den gruppe, der hyppigst vedbliver at modtage kontanthjælp, tæt efterfulgt af sammenligningsgruppen. Den klart største nedgang findes blandt modtagere af starthjælp.

Procentdelen, der kommer på pension eller efterløn, er stigende i alle ydelsesgrupper. Pension omfatter primært førtidspension. Den største stigning findes blandt modtagere af nedsat kontanthjælp, efterfulgt af sammenligningsgruppen. Der er ret få blandt modtagere af introduktionsydelse og starthjælp, der kommer på pension eller efterløn.

Endelig viser tabel 5.3, at procentdelen, der er uden for systemet, har været svagt stigende i perioden for alle ydelser. Procentdelen, der er uden for systemet, er størst blandt starthjælpsmodtagere, men der er ikke sket nogen ændring siden 2005. Dernæst kommer modtagere af introduktionsydelse, sammenligningsgruppen og modtagere af nedsat kontanthjælp, som har oplevet en svag stigning.

5.3 Beskæftigelse og uddannelse

Som nævnt er der forskel på, hvor mange procent der er kommet i ordinær beskæftigelse og uddannelse i perioden 2004-2007. I dette afsnit vil vi analysere denne procentdel nærmere i forhold til forskellige baggrundsvariable.

Tabel 5.4: Procentdel af 2004-årgangen, der er i beskæftigelse eller uddannelse i 2007. Procent

	Introduktions- ydelse	Start- hjælp	Kontanthjælp	
			Nedsat hjælp	Sammenlig- ningsgruppe
Køn:				
Mænd	57,1	56,0	27,5	26,4
Kvinder	29,7	43,9	18,1	25,1
Alder:				
18-19 år	16,7	-	-	35,4
20-29 år	51,3	57,9	39,2	32,7
30-39 år	43,9	53,5	26,0	25,5
40-49 år	37,4	49,6	21,4	19,3
50-59 år	23,3	35,9	14,5	12,5
60-64 år	8,1	16,3	7,7	5,2
Familietype:				
Enlig uden børn	54,8	52,3	22,8	22,4
Enlig med børn	29,0	46,0	23,2	23,7
Par uden børn.....	50,5	56,3	22,3	24,5
Par med børn.....	37,3	47,7	22,3	33,1
Bopælsområde:				
København	45,1	44,4	14,5	18,8
Århus, Odense og Ålborg.....	35,7	45,5	20,5	25,0
Mere end 50.000 indbyggere	46,5	57,1	24,1	25,3
20-50.000 indbyggere	41,7	54,9	24,4	27,5
Under 20.000 indbyggere	41,0	49,8	27,0	29,0
Alle	41,5	50,1	22,5	25,7

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.4 viser for det første nogle markante kønsforskelle. Mænd klarer sig betydeligt bedre end kvinder, når det handler om at opnå ordinær beskæftigelse eller uddannelse. Det gælder i alle grupper af de laveste ydelser, men ikke i sammenligningsgruppen, hvor kønsforskellen er minimal.

Når det gælder alderen, er der også visse aldersforskelle. Det generelle billede er, at det er aldersgruppen 20-49 år, som klarer sig bedst beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt – især de 20-29 årige. Det er altså den store aldersmæssige midtergruppe, som også er kernen i arbejdsstyrken. Ydergrupperne af helt unge under 20 år og lidt ældre på 50 år og derover klarer sig derimod mindre godt. Det skal dog nævnes, at de helt unge i sammenligningsgruppen klarer sig relativt godt.

Familietypeforskellene er også klare og udtalte. Det er par uden børn og enlige uden børn, der klarer sig bedst mht. beskæftigelse og uddannelse, mens børnefamilierne klarer sig dårligst – især klarer enlige med børn sig

dårligt. Sammenligningsgruppen afviger imidlertid fra gruppen med de laveste ydelser, idet par med børn klarer sig beskæftigelsesmæssigt relativt godt. Det er også interessant, at der ikke er forskel på familietyperne blandt gruppen, der modtager nedsat kontanthjælp.

Endelig viser tabel 5.4, at der er visse forskelle på bopælsområderne, men forskellene er ikke klare og entydige. Umiddelbart ser det ud til, at det er de 4 største byområder, hvor beskæftigelses-/uddannelsesprocenten er lavest, mens større byer med mere end 50.000 indbyggere har de højeste tal. De mellemstore byer har dog også relativt høje tal, og de små kommuner har relativt høje tal for kontanthjælpsmodtagere og sammenligningsgruppe.

Tabel 5.5: Procentdel af 2004-årgangen, der er i beskæftigelse eller uddannelse i 2007. Etnisk baggrund. Procent

	Introduktions- ydelse	Starthjælp	Kontanthjælp	
			Nedsat hjælp	Sammen- lignings- gruppe
Danmark	-	59,1	26,8	26,4
EU lande o.l.	58,6	53,4	23,6	22,6
Jugoslavien.....	39,9	49,5	17,2	23,4
Øvrige Europa.....	50,0	44,1	30,8	21,6
Tyrkiet.....	45,4	45,6	23,5	27,3
Marokko.....	29,3	-	14,0	17,0
Sri Lanka	46,9	-	27,7	36,6
Irak.....	31,2	33,7	16,7	23,1
Iran	42,7	52,3	19,1	22,0
Somalia.....	32,2	46,3	24,8	17,9
Syrien	33,9	23,5	13,5	15,3
Libanon.....	24,6	29,6	12,2	17,7
Vietnam	58,2	65,6	20,7	27,5
Afghanistan.....	36,4	46,7	27,1	40,1
Pakistan.....	31,6	25,0	18,7	20,5
Øvrige lande	52,9	54,1	23,4	27,2
Alle.....	41,5	50,1	22,5	25,7

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Den etniske dimension er meget nuanceret, som det fremgår af tabel 5.5, hvor ydelsesmodtagerne er opdelt efter oprindelsesland. Der er meget stor forskel på, hvordan forskellige etniske grupper klarer sig beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt.

Det er svært at finde et klart mønster i, hvem der klarer sig godt og dårligt. Man kan dog konstatere, at personer med dansk baggrund har klaret sig beskæftigelses- og uddannelsesmæssigt godt, når vi ser på starthjælp og ned-

sat kontanthjælp. Men der er grupper, som generelt har klaret sig bedre end danskere. Det gælder især personer med baggrund i Vietnam og Sri Lanka. Derimod har de etniske grupper fra store flygtninge- og indvandrerlande som Irak, Pakistan, Somalia, Syrien, Marokko og Libanon generelt klaret sig dårligt.

Spørgsmålet er, om varighed på ydelserne også kan spille en vis rolle for, hvordan det går modtagere af forskellige ydelser. Det er gentagne gange bevist, at jo længere personer går ledige, des sværere får de ved at opnå beskæftigelse. Spørgsmålet er derfor, om der er forskel på procentdelen, der kommer i beskæftigelse eller uddannelse, når vi opdeler på, hvor lang tid de har været på lav ydelse i henholdsvis 2004 og i hele perioden 2004-2007.

Tabel 5.6: Procentdel af 2004-årgangen, der er i beskæftigelse eller uddannelse i 2007. Varighed af ydelsen

Procent	Introduktions- ydelse	Starthjælp	Nedsat kontanthjælp
Varighed i 2004:			
1-3 måneder	48,0	58,1	27,9
4-6 måneder	48,3	53,1	26,5
7-9 måneder	44,3	41,6	19,7
10-12 måneder	34,7	41,3	9,9
Varighed 2004-2007:			
Højst ½ år	60,7	67,0	34,8
1½ - 2 år	51,4	53,1	18,7
2-4 år	16,4	17,8	3,1
Alle	41,5	50,1	22,5

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.6 viser, at der er en klar tendens til, at jo længere tid personerne er på de forskellige nedsatte ydelser, des lavere er procentdelen, der opnår ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

Denne tendens gælder, både når vi ser på varigheden i 2004 og den samlede varighed i perioden 2004-2007. Imidlertid er det værd at notere, at varighedsforskellene først slår rigtigt igennem, når der er gået længere tid på en ydelse, mens der kun er mindre forskelle på '1-3 måneder' og '4-6 måneder'.

Vi kan altså konkludere, at de grupper, der har klaret sig bedst beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt, er mændene, de 20-29 årige, husstande uden børn og visse etniske grupper, fx fra Vietnam og Sri Lanka, ligesom danskere har klaret sig relativt godt. Desuden klarer grupper med lang varighed sig ikke særligt godt.

Hvis vi kombinerer disse variable, kan vi få et mere nuanceret billede af, hvilke grupper der klarer sig godt rent beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt.

Tabel 5.7: Procentdel af mænd og kvinder på lave ydelser i 2004 i forskellige undergrupper, der er kommet i ordinær beskæftigelse eller uddannelse i 2007

	Mænd	Kvinder	Alle
Alder:			
20-29 år	57,1	35,3	44,4
30-39 år	43,1	23,3	31,4
40-49 år	29,7	18,6	24,3
50-59 år	18,6	12,7	15,8
60-64 år	9,9	6,0	8,1
Familietype:			
Enlige uden børn	30,9	23,7	28,4
Enlige med børn	43,2	23,4	26,4
Par uden børn.....	33,0	24,2	27,9
Par med børn.....	35,2	19,5	26,2
Bopælsområde:			
København	24,5	15,3	19,7
Århus, Odense og Ålborg.....	30,5	17,3	23,5
Mere end 50.000 indbyggere	34,5	23,6	28,8
20-50.000 indbyggere	36,0	23,7	29,3
Under 20.000 indbyggere	38,0	25,0	31,1
Etnisk baggrund:			
Dansk	30,1	26,3	28,4
Ikke-dansk	35,6	19,4	26,4
Varighed i 2004:			
1-3 måneder	35,3	26,3	31,0
4-6 måneder	40,6	24,9	32,0
7-9 måneder	33,6	21,2	26,6
10-12 måneder	24,6	12,6	17,7
Varighed i 2004-2007:			
Højest ½ år	43,5	34,0	39,0
1½ - 2 år	32,6	20,8	26,4
2-4 år	10,6	4,6	7,0
Alle.....	33,4	21,5	27,1

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.7 viser helt tydeligt, at mændene rent beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt klarer sig bedre end kvinderne – uanset alder, familietype, bopælsområde og etnisk baggrund. Tabellen viser også, at de unge klarer sig bedre end de ældre, og mønstret er tydeligt, at jo yngre personerne er, des større procentdel opnår beskæftigelse eller uddannelse.

Der er også visse forskelle på familietyper, men ikke så entydigt. For mændenes vedkommende er der en tendens til, at personer i familier med børn klarer sig lidt bedre end i familier uden børn. For kvindernes vedkommende er billedet nærmest omvendt, idet personer i parfamilier med børn klarer sig beskæftigelsesmæssigt dårligere end enlige og par uden børn. Forskellene er imidlertid ikke markante, og det skal nævnes, at der kun er et begrænset antal enlige mænd med børn.

Tabellen viser, at bopælsområde (kommunestørrelse) også spiller en vis rolle. Mønstret er således, at jo mindre kommune, des større procentdel er kommet i arbejde eller uddannelse.

Den etniske dimension spiller en rolle, men den er tilsyneladende forskellig for mænd og kvinder. Blandt mændene klarer personer med dansk baggrund sig dårligere end personer med ikke-dansk baggrund, men blandt kvinderne er det lige omvendt, at personer med dansk baggrund oftest kommer i beskæftigelse eller uddannelse.

Endelig spiller varigheden på nedsat ydelse en vis rolle, både i 2004 og i perioden 2004-2007. Der er dog kun mindre forskelle i forhold til varigheden i 2004, og kun dem med varighed på mere end 9 måneder adskiller sig.

En logistisk regressionsanalyse, hvori der indgår de ovenfor nævnte variable, viser, at alle variablene har en signifikant sammenhæng med, hvor stor en procentdel, der kommer i beskæftigelse eller uddannelse. Samtidig kan det konstateres, at alle variablene spiller en rolle for, om modtagerne kommer i beskæftigelse eller uddannelse. Se i øvrigt bilag 4.

Der er som nævnt 26 % af modtagerne af lave ydelser i 2004, som i 2007 var kommet i ordinær beskæftigelse. Spørgsmålet er, hvilken type arbejde de har opnået. Desværre er det ikke muligt at opgøre 'discotypen' af jobbene, dvs. hvilke arbejdsfunktioner de udfører, fordi antallet af uoplyste og 'andet' udgør en meget stor del af denne gruppe. Det illustrerer, at det er et mangelfuldt oplyst område. Til gengæld er det muligt at angive, hvilken branche de er beskæftiget i, men desværre fortæller branchen ikke, hvad de ansatte laver, men kun hvilken type virksomhed de er ansat i. Det giver et vist 'fingerpeg' om, hvad folk laver, selvom rengøring eksempelvis er en funktion på mange forskellige virksomheder.

Tabel 5.8: Fordelingen af beskæftigede i 2007 blandt modtagere af lave ydelser i 2004 på brancher sammenlignet med hele befolkningen

Procent	Mænd		Kvinder	
	Lave ydelser	Alle	Lave ydelser	Alle
Landbrug, fiskeri mv.....	1,6	4,5	0,8	1,3
Industri mv.	19,9	18,5	9,7	9,5
Byggeri	8,1	12,4	0,8	1,6
Handel	24,7	19,4	20,7	17,8
Transport	12,3	8,6	2,9	3,5
Finans/forretningsservice.....	20,2	15,9	25,8	14,2
Offentlig administration o.l.	1,2	4,9	2,2	5,7
Undervisning.....	2,3	5,5	6,7	9,6
Sundhed	1,3	2,1	3,9	9,9
Pleje og omsorg.....	4,0	3,5	21,9	21,4
Privat service	3,9	4,9	4,3	5,5
Uoplyst.....	0,7	0	0,3	0
I alt.....	100,0	100,0	100,0	100,0

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

For mændenes vedkommende er modtagerne af de laveste ydelser i særlig grad blevet ansat inden for handel, transport og finans/forretningsservice, mens det er relativt sjældent, at de er blevet beskæftiget inden for byggeri og den offentlige sektor.

For kvindernes vedkommende er mønstret lidt af det samme. Finans/forretningsservice er overrepræsenteret blandt modtagere af lave ydelser, mens de er underrepræsenteret i visse dele af den offentlige sektor, dog ikke inden for pleje og omsorg.

Virker nedsat kontanthjælp?

Et erklæret formål med nedsættelse af kontanthjælpen har været, at det ville få modtagerne i beskæftigelse eller uddannelse. Gennem registeranalyser er det muligt at give svar på, om formålet med den nedsatte kontanthjælp er blevet opfyldt. I det følgende vil vi sammenligne gruppen på nedsat kontanthjælp med sammenligningsgruppen med hensyn til den procentdel, der har opnået ordinær beskæftigelse eller uddannelse i perioden 2004-2007. I den følgende tabel har vi analyseret forskellene i forhold til køn, alder og etnisk baggrund.

Tabel 5.9: Procentdel af modtagere af nedsat kontanthjælp og sammenligningsgruppen, der var i beskæftigelse eller uddannelse i 2007. Opdelt på køn, alder og etnisk baggrund. Procent

Alder	Køn	Etnisk baggrund	Nedsat kontanthjælp	Sammenligningsgruppe*
18-29 år	<i>Mænd</i>	Dansk	51,0	33,8 %
		Ikke-dansk	41,7	35,8 %
	<i>Kvinder</i>	Dansk	39,9 %	33,6 %
		Ikke-dansk	(24,0 %)	(27,1 %)
30-49 år	<i>Mænd</i>	Dansk	28,9 %	23,8 %
		Ikke-dansk	30,7 %	27,9 %
	<i>Kvinder</i>	Dansk	(23,7 %)	(22,6 %)
		Ikke-dansk	15,4 %	18,5 %
50-64 år	<i>Mænd</i>	Dansk	17,4 %	13,3 %
		Ikke-dansk	(12,7 %)	(12,9 %)
	<i>Kvinder</i>	Dansk	15,3 %	12,1 %
		Ikke-dansk	(5,8 %)	(4,3 %)
Alle			22,5 %	25,7 %

Ekskl. uoplyste

* Modtagere af kontanthjælp i mindst 6 måneder, ikke nedsat ydelse

(): Forskellen er ikke statistisk signifikant

Det fremgår af tabel 5.9, at en større procentdel af sammenligningsgruppen samlet set har opnået beskæftigelse eller uddannelse end gruppen med nedsat kontanthjælp. Det skulle betyde, at der tilsyneladende ikke er nogen beskæftigelsesmæssig effekt af at nedsætte kontanthjælpen forudsat, at grupperne i øvrigt er sammenlignelige.

Men hvis man ser på undergrupper af modtagere, er billedet imidlertid mere nuanceret. I de fleste undergrupper er procentdelen i beskæftigelse nemlig større i gruppen med nedsat kontanthjælp end i sammenligningsgruppen. Det gælder især blandt de unge, blandt mændene og blandt modtagere med dansk baggrund. I disse grupper er der tilsyneladende en positiv beskæftigelsesmæssig effekt af nedsat kontanthjælp. En logistisk regressionsanalyse bekræfter, at der er en positiv effekt af nedsat kontanthjælp for disse grupper (bilag 4).

Der er imidlertid også undergrupper, hvor der ikke er nogen positiv beskæftigelseseffekt af nedsat kontanthjælp. Det gælder især kvinder med ikke-dansk baggrund, hvor der enten ikke er en signifikant forskel, eller hvor beskæftigelsesprocenten er størst i sammenligningsgruppen.

5.4 Kontanthjælp

En anden interessant kategori i analyserne er gruppen, der fortsat modtager kontanthjælp og introduktionsydelse. Disse ydelser er udtryk for, at der tilsyneladende ikke er sket nævneværdige ændringer i personernes forsørgelssituation. De er tilsyneladende ikke kommet tættere på arbejdsmarkedet, men er forblevet i en passiv situation. Det betyder naturligvis ikke, at de aldrig bliver selvforsørgende, men der er åbenbart ikke sket væsentlige ændringer i perioden 2004-2007.

Tabel 5.10: Procentdel af 2004-årgangen, der modtager kontanthjælp, starthjælp eller introduktionsydelse i 2007. Procent

	Introduktionsydelse	Starthjælp	Kontanthjælp	
			Nedsat hjælp	Sammenligningsgruppe
Køn:				
Mænd	14,1	9,2	28,0	28,7
Kvinder	26,9	15,9	32,1	27,8
Alder:				
18-19 år	66,7	-	-	18,4
20-29 år	14,5	7,5	18,5	22,7
30-39 år	19,6	10,8	28,7	30,0
40-49 år	24,7	14,3	32,4	33,4
50-59 år	30,6	19,7	35,0	36,5
60-64 år	48,7	26,0	32,5	24,2
Familietype:				
Enlig uden børn	15,4	10,8	29,6	31,0
Enlig med børn	25,0	14,5	28,2	29,3
Par uden børn.....	15,9	9,4	28,8	28,2
Par med børn.....	23,9	14,3	31,1	23,0
Bopælsområde:				
København	14,9	10,6	44,7	42,4
Århus, Odense og Ålborg.....	20,6	14,3	30,3	30,2
Mere end 50.000 indbyggere	17,5	13,5	31,6	28,1
20-50.000 indbyggere	21,6	13,9	28,0	24,8
Under 20.000 indbyggere	24,6	11,6	21,8	21,7
Alle.....	21,4	12,5	30,1	28,2

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.10 viser, at der er markante kønsforskelle. En væsentlig større procentdel af kvinderne end mændene er på kontanthjælp/introduktionsydelse i 2007. Dette er dog ikke tilfældet for sammenligningsgruppen, hvor der stort set ikke er forskel på mænd og kvinder.

Når det gælder alder, så er der en klar tendens til, at procentdelen på kontanthjælp er stigende med alderen, dvs. jo ældre ydelsesmodtagerne er, des flere vedbliver at modtage kontanthjælp eller introduktionsydelse. Der er dog et par undtagelser, idet de helt unge på introduktionsydelse og start-hjælp ofte vedbliver at være på kontanthjælp.

Familietyperne adskiller sig fra hinanden ved, at børnefamilierne på introduktionsydelse og starthjælp i 2004 i højere grad modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse i 2007 end familier uden børn. Denne forskel findes derimod ikke, når det handler om nedsat kontanthjælp, hvor der ikke er nævneværdige forskelle. Når det gælder sammenligningsgruppen, så adskiller par med børn sig ved, at de sjældnere modtager kontanthjælp.

Endelig viser tabel 5.10, at bopælsområdet tilsyneladende gør en forskel på, hvor stor en procentdel der er på kontanthjælp, men forskellene går ikke i samme retning. Blandt modtagere af nedsat kontanthjælp og sammenligningsgruppen er tendensen, at jo mindre indbyggertallet i kommunerne er, des lavere er den procentdel, der modtager kontanthjælp i 2007. Men blandt modtagere af introduktionsydelse er tendensen nærmest modsat, og blandt modtagere af starthjælp er der ikke noget mønster.

Tabel 5.11: Procentdel af 2004-årgangen, der modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse i 2007. Etnisk baggrund

Procent	Introduktions- ydelse	Starthjælp	Kontanthjælp	
			Nedsat hjælp	Sammenlig- ningsgruppe
Danmark	-	6,3	26,2	27,2
EU lande o.l.	10,7	5,7	35,5	34,5
Jugoslavien.....	32,8	27,5	36,3	33,5
Øvrige Europa.....	21,9	2,9	27,1	36,6
Tyrkiet.....	15,3	17,5	31,0	28,1
Marokko.....	21,5	-	47,1	40,1
Sri Lanka	20,4	-	24,8	20,7
Irak	25,4	20,2	33,7	31,1
Iran	20,2	12,1	27,5	32,3
Somalia.....	23,3	16,8	24,8	30,7
Syrien	29,1	-	36,2	36,7
Libanon.....	25,6	12,7	40,8	35,9
Vietnam	15,5	9,4	32,9	25,4
Afghanistan.....	22,3	15,1	19,5	21,2
Pakistan.....	15,0	30,8	32,7	34,0
Øvrige lande	16,4	11,3	34,0	30,2
Alle	21,4	12,5	30,1	28,2

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Der er store etniske forskelle på den procentdel, der modtager kontanthjælp i 2007. Vi kan konstatere, at personer med baggrund i eks-Jugoslavien, Marokko, Syrien og Libanon har den højeste procentdel på kontanthjælp, næsten uanset, hvilken ydelse der er tale om. Derimod modtager personer fra Vietnam og Sri Lanka relativt sjældent kontanthjælp. Personer med dansk baggrund ligger også relativt lavt.

Samlet set kan vi konstatere, at kvinder oftere modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse i 2007. Vi kan også konstatere, at procentdelen på kontanthjælp er stigende med alderen, dvs. jo ældre ydelsesmodtagerne er, des flere vedbliver at modtage kontanthjælp eller introduktionsydelse. Der er ikke et klart mønster, når det gælder familietype. Familier med børn modtager oftere kontanthjælp end familier uden børn, når de oprindeligt har modtaget introduktionsydelse eller starthjælp, men det gælder ikke for modtagere af kontanthjælp. Endelig kan vi konstatere, at personer med baggrund i eks-Jugoslavien, Marokko, Syrien og Libanon har den højeste procentdel på kontanthjælp, mens personer fra Vietnam og Sri Lanka relativt sjældent får kontanthjælp. Personer med dansk baggrund ligger også relativt lavt.

Et andet interessant spørgsmål er, om modtagelse af kontanthjælp og introduktionsydelse hænger sammen med varigheden af den tid, man har modtaget den lave ydelse. Der vil naturligvis være en forventning om, at jo længere varighed, des flere er fortsat på kontanthjælp eller introduktionsydelse.

Tabel 5.12: Procentdel af 2004-årgangen, der er på kontanthjælp eller integrationsydelse i 2007. Varighed af ydelsen

Procent	Introduktionsydelse	Starthjælp	Nedsat kontanthjælp
Varighed i 2004:			
1-3 måneder	17,9	7,7	25,8
4-6 måneder	18,5	11,2	24,1
7-9 måneder	20,6	14,7	30,7
10-12 måneder	24,5	18,7	43,2
Varighed i 2004-2007:			
Højest ½ år	6,6	3,5	17,8
1½ - 2 år	11,5	7,8	27,6
2-4 år	43,3	34,7	61,1
Alle.....	21,4	12,5	30,1

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.12 bekræfter forventningen om sammenhæng mellem varighed og procentdel på kontanthjælp, men denne sammenhæng er klarest over den lange periode 2004-2007.

Tabel 5.13: Procentdel af mænd og kvinder på lave ydelser i 2004 i forskellige undergrupper, der er på kontanthjælp eller introduktionsydelse i 2007

	Mænd	Kvinder	Alle
Alder:			
20-29 år	10,6	18,9	15,4
30-39 år	19,8	28,5	25,0
40-49 år	27,4	32,7	29,9
50-59 år	30,4	36,3	33,1
60-64 år	30,5	34,3	32,2
Familietype:			
Enlige uden børn	24,5	26,1	25,0
Enlige med børn	14,4	27,1	25,1
Par uden børn.....	21,7	27,0	24,7
Par med børn.....	23,8	31,5	28,2
Bopælsområde:			
København	36,5	37,5	37,0
Århus, Odense og Ålborg.....	24,1	29,6	27,0
Mere end 50.000 indbyggere	25,5	29,0	27,3
20-50.000 indbyggere	20,3	28,6	24,8
Under 20.000 indbyggere	16,9	25,0	21,1
Etnisk baggrund:			
Dansk	23,9	24,3	24,1
Ikke-dansk	23,3	31,4	27,8
Varighed i 2004:			
1-3 måneder	21,5	24,4	22,8
4-6 måneder	17,7	24,3	21,3
7-9 måneder	23,1	28,9	26,4
10-12 måneder	32,1	39,3	36,2
Varighed i 2004-2007:			
Højest ½ år	13,7	16,2	14,8
1½ - 2 år	21,1	24,2	22,7
2-4 år	53,8	56,1	55,2
Alle	23,9	29,5	26,5

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Vi kan for det første konstatere, at der er en klar sammenhæng mellem at modtage kontanthjælp (i 2007) og køn. Kvinder modtager oftere kontanthjælp end mænd, og det gælder uanset alder, familietype, bopælsområde og varighed. Der er kun to undtagelser, nemlig dem med bopæl i Københavns Kommune og personer med dansk baggrund, hvor der ikke er forskel på mænd og kvinder.

Aldersmæssigt er der også en sammenhæng. Jo ældre modtagerne er, des større procentdel forbliver på kontanthjælp eller introduktionsydelse. Det

skal i øvrigt nævnes, at der også i den ældste aldersgruppe er en del, som kommer på førtidspension eller efterløn.

Når det gælder familietyper, så er der meget små forskelle. Det eneste nævneværdige resultat er, at kvinder i parfamilier med børn lidt oftere havner på kontanthjælp end andre familietyper.

Som nævnt adskiller personer med bopæl i København sig rimeligt meget fra andre dele af landet, idet relativt mange havner på kontanthjælp. På den anden side adskiller de mindre kommuner med mindre end 20.000 indbyggere (tidligere kommuneinddeling med 270 kommuner) sig ved, at der er betydeligt færre, der havner på kontanthjælp.

Etnisk baggrund spiller kun en rolle blandt kvinder, hvorimod det ikke spiller nogen rolle for mændene. Kvinder med ikke-dansk baggrund havner betydeligt oftere på kontanthjælp end kvinder med dansk baggrund.

Endelig skal det nævnes, at varigheden af den lave ydelse spiller en vis rolle for, om man havner på kontanthjælp. Tendensen er, at jo længere tid man er på lav ydelse, des større er risikoen for at modtage kontanthjælp.

5.5 Pension og efterløn

Vi har tidligere set, at en del af ydelsesmodtagerne overgår til pension eller i enkelte tilfælde til efterløn. I langt de fleste tilfælde er der tale om førtidspension.

Tabel 5.14: Procentdel af 2004-årgangen, der modtager pension og efterløn i 2007

Procent	Introdukti- onsydelse	Starthjælp	Kontanthjælp	
			Nedsat hjælp	Sammenlig- ningsgruppe
Køn:				
Mænd	3,2	4,5	17,0	13,2
Kvinder	1,9	2,9	12,3	9,7
Alder:				
18-19 år	-	-	-	7,5
20-29 år	0,5	0,9	3,7	6,0
30-39 år	1,0	2,1	7,5	9,1
40-49 år	2,4	2,7	13,9	16,3
50-59 år	9,1	9,8	23,0	23,5
60-64 år	21,3	24,0	41,1	58,8
Familietype:				
Enlig uden børn	3,0	5,5	19,1	14,6
Enlig med børn	2,1	4,4	6,8	8,3
Par uden børn.....	4,2	4,5	21,5	15,1
Par med børn.....	2,1	1,5	11,2	7,7
Bopælsområde:				
København	1,0	3,9	12,5	8,9
Århus, Odense og Ålborg.....	1,8	4,0	14,0	10,7
Mere end 50.000 indbyggere ..	2,7	4,7	14,7	10,7
20-50.000 indbyggere	3,0	2,9	15,1	11,6
Under 20.000 indbyggere	2,8	3,5	15,8	13,2
Etnisk baggrund:				
Dansk	-	5,5	16,9	11,7
Ikke-dansk	2,5	2,9	12,9	9,7
Alle	2,5	3,7	14,6	11,3

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.14 viser først og fremmest, at pension og efterløn har meget med alderen at gøre, og procentdelen på pension/efterløn er klart stigende med højere alder. Yderligere analyser viser, at når der optræder forskelle mellem køn, familietype og bopælsområde, så skyldes det næsten udelukkende, at de har forskellig alderssammensætning.

En anden vigtig del af tabel 5.14 er, at modtagere af nedsat kontanthjælp oftere går på pension eller efterløn end modtagere af introduktionsydelse og starthjælp. Det er meget sjældent, at disse modtagergrupper får pension eller efterløn. Det skal i øvrigt nævnes, at der i det hele taget er en tendens til, at danskere oftere får pension/efterløn end ikke-danskere, især når det gælder modtagere under 50 år.

5.6 Uden for systemet

En særligt interessant kategori er de personer, som ifølge registrene hverken er i beskæftigelse, uddannelse eller modtager nogen form for offentlig forsørgelsesydelse. De står uden for systemet, og de forsørges af deres familie eller på anden privat måde. I tidligere tid var der tale om såkaldte hjemmegående husmødre eller såkaldte rentenydere, som levede af deres egen formue.

Tabel 5.15: Procentdel af 2004-årgangen, der er uden for systemet i 2007

Procent	Introduktions- ydelse	Starthjælp	Kontanthjælp	
			Nedsat hjælp	Sammenlig- ningsgruppe
Køn:				
Mænd	6,6	10,8	4,1	7,1
Kvinder	4,0	15,3	5,0	5,7
Alder:				
18-19 år	-	-	-	11,5
20-29 år	15,3	17,1	9,7	8,1
30-39 år	9,8	12,2	5,0	5,8
40-49 år	6,9	11,6	3,6	4,3
50-59 år	8,1	8,5	3,0	4,1
60-64 år	6,6	7,7	2,6	2,7
Familietype:				
Enlig uden børn	10,7	15,6	4,5	6,6
Enlig med børn	7,1	13,6	4,9	5,9
Par uden børn.....	11,7	14,3	5,8	6,2
Par med børn.....	10,6	9,8	4,3	6,5
Bopælsområde:				
København	12,2	19,2	3,8	6,3
Århus, Odense og Ålborg.....	11,4	14,6	4,6	6,4
Mere end 50.000 indbyggere ..	11,1	9,4	4,3	6,2
20-50.000 indbyggere	9,6	9,1	4,5	6,6
Under 20.000 indbyggere	9,4	12,2	5,3	6,3
Alle.....	10,3	13,0	4,6	6,4

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Selvom der er relativt få personer, som er uden for systemet i 2007, så er der alligevel nogle interessante forskelle i, hvilke grupper der glider ud af systemet. Der er kun begrænsede forskelle mellem mænd og kvinder. Blandt modtagere af starthjælp og nedsat kontanthjælp er der flest kvinder, der glider ud af systemet, men blandt modtagere af introduktionsydelse og i sammenligningsgruppen er det omvendt.

Aldersmæssigt er hovedtendensen, at jo yngre personerne er, des større procentdel er uden for systemet. Det gælder næsten uanset, hvilken ydelse der er tale om. Det er altså især de unge, som glider ud af systemet.

Når det drejer sig om familietyper, så er forskellene relativt begrænsede. Det kan dog nævnes, at der er relativt få enlige med børn og par med børn, der glider ud af systemet. Når det handler om kontanthjælp og sammenligningsgruppen, så er der stort set ingen forskelle mellem familietyperne.

Når vi ser på bopælsområder (kommunestørrelse) er der en klar tendens til, at procentdelen, der glider ud af systemet, er højest i København og de 3 største byer, og lavest i de mindre kommuner, men det gælder kun for modtagere af introduktionsydelse og starthjælp. Der er derimod meget små forskelle blandt modtagere af kontanthjælp og sammenligningsgruppen.

Tabel 5.16: Procentdel af 2004-årgangen, der er uden for systemet i 2007. Etnisk baggrund

Procent	Introduktions- ydelse	Starthjælp	Kontrolgruppe	
			Nedsat hjælp	Sammenlig- ningsgruppe
Danmark	-	12,3	5,2	6,3
EU lande o.l.	13,9	17,8	6,0	7,4
Jugoslavien.....	4,6	3,7	2,0	5,1
Øvrige Europa.....	7,8	14,7	2,8	6,7
Tyrkiet.....	8,1	15,8	5,3	6,3
Marokko.....	9,2	-	3,0	4,5
Sri Lanka	7,1	5,3	4,6	3,8
Irak	11,7	13,1	3,4	5,2
Iran	11,1	12,1	4,9	6,7
Somalia.....	8,8	12,6	3,9	7,5
Syrien	11,7	17,6	4,1	4,7
Libanon.....	17,1	12,7	5,1	8,0
Vietnam	8,2	3,1	2,6	3,4
Afghanistan.....	11,8	18,7	4,2	4,8
Pakistan.....	20,3	21,2	6,4	12,0
Øvrige lande	9,5	12,6	4,5	7,6
Alle	10,3	13,0	4,6	6,4

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.16 viser, at der er nogle store etniske forskelle i den procentdel, der glider ud af systemet. Forskellene er især markante, når det handler om introduktionsydelse og starthjælp. De grupper med de højeste procenter er personer fra Pakistan, Libanon, Syrien og EU lande mv. De laveste procentdele stammer fra Vietnam, Sri Lanka og Jugoslavien.

Tabel 5.17: Procentdel af 2004-årgangen, der er uden for systemet i 2007. Varighed af ydelsen

Procent	Introduktions- ydelse	Starthjælp	Nedsat kontanthjælp
Varighed i 2004:			
1-3 måneder	11,6	14,1	4,8
4-6 måneder	10,2	11,8	5,4
7-9 måneder	11,9	16,0	4,6
10-12 måneder	9,1	10,8	2,9
Varighed i 2004-2007:			
Højest ½ år	12,9	13,8	5,5
1½ - 2 år	12,2	15,4	4,5
2-4 år	6,3	7,7	2,1
Alle	10,3	13,0	4,6

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Tabel 5.17 viser, at der ikke er nogen sammenhæng mellem varighed og procentdel, der er uden for systemet. Man kan dog konstatere, at de, der har modtaget lav ydelse i mere end 2 år, sjældnere står uden for systemet.

Tabel 5.17 viser meget tydeligt, at kvinder har større sandsynlighed for at falde ud af systemet end mænd. Denne kønsforskel genfindes i alle undergrupper.

Tabel 5.17 viser ligeledes, at der er en klar sammenhæng med alder således, at jo yngre ydelsesmodtagerne er, des større procentdel falder uden for systemet.

Når det handler om familietyper, er der klare forskelle på mænd og kvinder. For mændenes vedkommende er det dem uden børn, der oftest falder uden for systemet, mens mænd i par med børn sjældent falder uden for systemet.

Der er ikke nævneværdige forskelle på bopælsområderne. Til gengæld falder kvinder med udenlandsk baggrund oftere ud af systemet end kvinder med dansk baggrund, mens det nærmest er omvendt med mændene.

Tabel 5.18: Procentdel af mænd og kvinder på de laveste ydelser i 2004 i, der er uden for systemet i 2007

	Mænd	Kvinder	Alle
Alder:			
20-29 år	9,6	12,8	11,4
30-39 år	4,8	7,3	6,3
40-49 år	4,0	4,6	4,3
50-59 år	3,0	3,7	3,4
60-64 år	2,8	3,4	3,1
Familietype:			
Enlige uden børn	6,1	4,6	5,6
Enlige med børn	6,6	5,8	5,9
Par uden børn.....	5,6	7,4	6,6
Par med børn.....	2,8	7,6	5,6
Bopælsområde:			
København	4,8	5,9	5,4
Århus, Odense og Ålborg.....	4,6	6,7	5,7
Mere end 50.000 indbyggere	4,3	6,3	5,4
20-50.000 indbyggere	4,5	6,4	5,5
Under 20.000 indbyggere	4,8	7,6	6,3
Etnisk baggrund:			
Dansk	5,3	5,4	5,4
Ikke-dansk	4,2	7,3	5,9
Varighed i 2004:			
1-3 måneder	5,3	6,2	5,7
4-6 måneder	4,2	8,3	6,4
7-9 måneder	4,4	8,7	6,8
10-12 måneder	3,7	5,7	4,9
Varighed i 2004-2007:			
Højest ½ år	5,7	7,3	6,4
1½ - 2 år	4,4	8,1	6,3
2-4 år	2,7	3,8	3,4
Alle	4,7	6,7	5,7

Ekskl. uoplyste

Datakilde: Forskningsprojektets registerdatabase

Varighed af den lave ydelse spiller en vis rolle, men tendensen er, at jo kortere tid man har været på lav ydelse, des større procentdel falder ud af systemet. Personer, der har været lang tid i ydelsessystemet, falder sjældnere ud.

5.7 Opsummering

Ved hjælp af registerdata har vi været i stand til at analysere konsekvenserne af at modtage de laveste ydelser. Vi har primært forsøgt at følge ydelses-

modtagerne over en 3-4 årig periode, idet vi har udvalgt 2004-årgangen og fulgt den frem til 2007. Vi opererer med følgende 4 forskellige grupper:

- Modtagere af introduktionsydelse.
- Modtagere af starthjælp.
- Modtagere af nedsat kontanthjælp.
- En sammenligningsgruppe af modtagere af almindelig kontanthjælp i mindst 6 måneder på et år.

I løbet af perioden fra 2004-2007 er ca. 40 % af modtagerne af introduktionsydelse og starthjælp kommet i ordinær beskæftigelse eller uddannelse, mens det kun er tilfældet for ca. 25 % af modtagerne af nedsat kontanthjælp og sammenligningsgruppen. Der er kun små forskelle mellem sammenligningsgruppen og nedsat kontanthjælp.

I løbet af perioden 2004-2007 er der ca. 25 % i alle grupperne, som er i aktivitet, er arbejdsløse eller på syge-/barseldagpenge.

For de fleste modtagere af introduktionsydelse og starthjælp er til gengæld en stor del ude af kontanthjælpssystemet, idet kun ca. 10-15 % fortsat er på introduktionsydelse eller kontanthjælp. Derimod er 25 % af modtagerne af nedsat kontanthjælp stadig på kontanthjælp i 2007, og det samme er 25 % af sammenligningsgruppen.

Desuden skal det nævnes, at ca. 10 % af modtagerne af de laveste ydelser i 2007 enten var ude af systemet eller havde uoplyst situation.

Hvis man følger 2004-årgangen år for år, er det ganske tydeligt, at procentdelen i beskæftigelse stiger fra år til år. I 2005 var 11,4 % i ordinær beskæftigelse, men dette tal var vokset til 18,8 % i 2006 og til 26,0 % i 2007. Altså en markant, men aftagende stigning. Omvendt kan man se, at procentdelen, der modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse, har været tilsvarende faldende. Endelig kan det nævnes, at der også er en stigende procentdel, der modtager pension eller efterløn.

Hvis man ser nærmere på den procentdel, der kommer i ordinær beskæftigelse eller uddannelse, er der en række resultater, der viser, hvilke undergrupper der klarer sig bedst.

For det første er der nogle markante kønsforskelle. Mænd klarer sig betydeligt bedre end kvinder, når det handler om at opnå ordinær beskæftigelse eller uddannelse. Det gælder i alle grupper af lave ydelser, men ikke i sammenligningsgruppen, hvor kønsforskellen er minimal.

Når det gælder alderen, er der også visse aldersforskelle. Det generelle billede er, at det er aldersgruppen 20-49 år, som klarer sig bedst beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt – især de 20-29 årige. Ydergrupperne af

helt unge under 20 år og lidt ældre på 50 år og derover klarer sig derimod mindre godt. Det skal dog nævnes, at de helt unge i sammenligningsgruppen klarer sig relativt godt.

Familietypeforskellene er også klare og udtalte. Det er par uden børn og enlige uden børn, der klarer sig bedst mht. beskæftigelse og uddannelse, mens børnefamilierne klarer sig dårligst – især klarer enlige med børn sig dårligt. Det er imidlertid interessant, at der ikke er forskel på familietyperne blandt gruppen, der modtager nedsat kontanthjælp.

Endelig er der visse forskelle på bopælsområderne, men forskellene er ikke klare og entydige. Umiddelbart ser det ud til, at det er de 4 største byområder, hvor beskæftigelses-/uddannelsesprocenten er lavest, mens større byer med mere end 50.000 indbyggere har de højeste tal. De mellemstore byer har dog også relativt høje tal, og de små kommuner har relativt høje tal for kontanthjælpsmodtagere og sammenligningsgruppen.

Den etniske dimension er meget nuanceret, idet der er meget stor forskel på, hvordan forskellige etniske grupper klarer sig beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt. Men det er svært at finde et klart mønster i, hvem der klarer sig godt og dårligt. Man kan dog konstatere, at personer med dansk baggrund har klaret sig beskæftigelses- og uddannelsesmæssigt godt, når vi ser på starthjælp og nedsat kontanthjælp. Men der er grupper, som generelt har klaret sig bedre end danskere. Det gælder især personer med baggrund i Vietnam og Sri Lanka. Derimod har de etniske grupper fra store flygtninge- og indvandrerlande som Irak, Pakistan, Somalia, Syrien, Marokko og Libanon generelt klaret sig dårligt.

Endelig har vi vist, at der er en klar tendens til, at jo længere tid personerne modtager de forskellige nedsatte ydelser, des lavere er procentdelen, der opnår ordinær beskæftigelse eller uddannelse. En logistisk regressionsanalyse viser, at alle de anvendte variable (køn, alder, familietype, etnisk baggrund, bopælsområde og ydelsestype) har en signifikant sammenhæng med, hvor stor en procentdel, der kommer i beskæftigelse eller uddannelse. Samtidig kan det konstateres, at det er alder, køn og ydelsestype, der er de mest betydningfulde variable, mens familietype, bopælsområde og etnisk baggrund kun spiller en mindre rolle.

Vi har foretaget en særlig analyse af spørgsmålet om, hvorvidt nedsat kontanthjælp indebærer, at en større procentdel kommer i beskæftigelse eller uddannelse i forhold til en sammenligningsgruppe på kontanthjælp, som ikke har fået nedsat ydelsen. En samlet opgørelse viser, at beskæftigelsesprocenten er lidt større i sammenligningsgruppen end i gruppen med nedsat kontanthjælp. Men en nærmere analyse viser imidlertid, at blandt de unge, mændene og personer med dansk baggrund, er konklusionen modsat, idet der er flest i gruppen med nedsat hjælp, der er kommet i beskæftigelse.

Kvinder med ikke-dansk baggrund har derimod ikke forbedret deres beskæftigelse gennem nedsat hjælp.

Det er også undersøgt, hvilke ydelsesmodtagere der vedbliver med at være på kontanthjælp eller introduktionsydelse. Her kan vi konstatere, at kvinder oftere modtager kontanthjælp eller introduktionsydelse i 2007. Vi kan også konstatere, at procentdelen på kontanthjælp er stigende med alderen, dvs. jo ældre ydelsesmodtagerne er, des flere vedbliver at modtage kontanthjælp eller introduktionsydelse. Der er ikke et klart mønster, når det gælder familietype. Familier med børn modtager oftere kontanthjælp end familier uden børn, når de oprindeligt har modtaget introduktionsydelse eller starthjælp, men det gælder ikke for modtagere af kontanthjælp. Endelig kan vi konstatere, at personer med baggrund i eks-Jugoslavien, Marokko, Syrien og Libanon har den højeste procentdel på kontanthjælp, mens personer fra Vietnam og Sri Lanka relativt sjældent havner på kontanthjælp. Personer med dansk baggrund ligger også relativt lavt.

Når det handler om pension og efterløn, spiller alderen en meget stor rolle. Vore analyser viser, at når der eksempelvis optræder forskelle mellem køn, familietype og bopælsområde, skyldes det næsten udelukkende, at de har forskellig alderssammensætning. En anden vigtig tendens er, at modtagere af nedsat kontanthjælp oftere går på pension eller efterløn end modtagere af introduktionsydelse og starthjælp. Det er meget sjældent, at disse modtagergrupper får pension eller efterløn. Det skal i øvrigt nævnes, at der i det hele taget er en tendens til, at danskere oftere får pension/efterløn end ikke-danskere, især når det gælder modtagere under 50 år.

Endelig har vi undersøgt, om nogen af ydelsesmodtagerne ender uden for systemet. Det omfatter de personer, som ifølge registrene hverken er i beskæftigelse, uddannelse eller modtager nogen form for offentlig forsørgelsesydelse. De står uden for systemet, og de forsørges af deres familie eller på anden privat måde. I tidligere tid var der tale om såkaldte hjemmegående husmødre eller såkaldte rentenydere, som levede af deres egen formue.

Selvom der er relativt få personer, som er uden for systemet i 2007, er der alligevel nogle interessante forskelle, i hvilke grupper der glider ud af systemet. Der er kun begrænsede forskelle mellem mænd og kvinder. Blandt modtagere af starthjælp og nedsat kontanthjælp er der flest kvinder, der glider ud af systemet, men blandt modtagere af introduktionsydelse og i sammenligningsgruppen er det omvendt.

Aldersmæssigt er hovedtendensen, at jo yngre personerne er, des større procentdel er uden for systemet. Det gælder næsten uanset, hvilken ydelse der er tale om. Det er altså især de unge, som glider ud af systemet. Når det drejer sig om familietyper, er forskellene relativt begrænsede. Det kan dog nævnes, at der er relativt få enlige med børn og par med børn, der glider ud

af systemet. Når det handler om kontanthjælp og sammenligningsgruppen, er der stort set ingen forskelle mellem familietyperne.

Når vi ser på bopælsområder (kommunestørrelse) er der en klar tendens til, at procentdelen, der glider ud af systemet er højest i København og de 3 største byer, og lavest i de mindre kommuner, men det gælder kun for modtagere af introduktionsydelse og starthjælp. Der er derimod meget små forskelle blandt modtagere af kontanthjælp og sammenligningsgruppen.

Samlet set kan man altså sige, at ydelsesmodtagerne bevæger sig. Der er kun en mindre del, som i 2007 fortsat er på de oprindelige laveste ydelser fra 2004. Men de er langt fra alle sammen kommet i beskæftigelse eller uddannelse, men har derimod bevæget sig rundt på kanten af arbejdsmarkedet og modtaget forskellige andre ydelser. Nogle kan være perspektivrige, mens andre tydeligvis er i en form for ”parkering”.

Litteraturliste

Blauenfeldt, M., Hansen, H. og Johansen, A.: *Flygtninge på starthjælp*. Oktober 2006.

Beskæftigelsesministeriet: *Kulegravning af kontanthjælpsområdet*. 2006.

Bjerregård Bach, H. & Larsen, B.: *300-timers-reglen. Betydningen af 300-timers-reglen for gifte kontanthjælpsmodtagere*. SFI-Rapport, 08:17. 2008.

Bjerregård Bach, H. & Nærvig Petersen, K.: *Kontanthjælpsmodtagerne i 2006. En surveyundersøgelse af matchkategorier, arbejde og økonomi*. SFI-Rapport, 07:02. 2007.

Graversen, B. K., Tinggaard, K. (2005) *Loft over ydelser: evaluering af loftet over ydelser til kontanthjælpsmodtagere*. København: Socialforskningsinstituttet.

Hansen, F. K. & Hansen, H. (2004b) *Starthjælp og introduktionsydelse – Hvordan virker ydelserne?* København: CASA.

Hussain, M. A. (2003) *Børnefattigdom i danske kommuner 1984-2001*, Socialforskningsinstituttet og Red Barnet.

Social Årsrapport. Udgivet årligt af CASA og Socialpolitisk Forening.

Danmarks Statistik: *Statistiske Efterretninger. Sociale forhold, sundhed og retsvæsen*. 2008:14.

Danmarks Statistik: *Statistikbanken*.

Bilag

Bilag 1 – De laveste sociale ydelser

Bilag 2 – Sammenligningsgruppe

Bilag 3 – Kriterier for udvælgelse

Bilag 4 – Logistisk regression

Bilag 1

De laveste sociale ydelser

Med henblik på at motivere arbejdsløse til at komme i beskæftigelse gennemførte Folketinget fra 2002 en række ændringer på kontanthjælpsområdet. Ændringer som i første omgang skulle fremme incitamenterne til at komme i arbejde. Incitamenterne indeholdt bestemmelser om en automatisk nedsættelse af kontanthjælpsydelserne efter at have været på kontanthjælp i 6 sammenhængende måneder. Derudover indførtes en ny bestemmelse i kontanthjælpsloven om, at man kun kunne modtage kontanthjælp, hvis man – ud over at være udsat for en social begivenhed – har opholdt sig i Danmark i 7 af de sidste 8 år. Har man ikke det, kan man ikke modtage kontanthjælp, men i stedet modtage starthjælp, som er lavere end kontanthjælp.

Bliver man udsat for en social begivenhed og er enten tilflytter til landet eller opholder sig i kontanthjælpsystemet i længere tid, har man umiddelbart stor risiko for at modtage en lavere ydelse end den, man normalt kan modtage i form af kontanthjælp.

De laveste ydelser i denne undersøgelse omfatter: starthjælp og introduktionsydelse samt nedsatte kontanthjælpsydelser som 1) nedsat hjælp, 2) kontanthjælpsloftet og 3) 300-timersreglen.

Starthjælpsydelserne og dermed indførelse af den lave introduktionsydelse for flygtninge blev gennemført med virkning fra juli 2002.

Starthjælp

Der gives starthjælp, hvis man har opholdt sig i Danmark i mindre end 7 år ud af de sidste 8 år. Dette gælder også for danske statsborgere, der har opholdt sig i et land uden for EU.

Der er mulighed for at få forsørgertillæg, hvis der er børn under 18 år i husstanden. En husstand kan højst få 2 forsørgertillæg. Det månedlige forsørgertillæg er (2008):

- 1.486 kr. pr. barn for enlige forældre.
- 1.232 kr. pr. barn for gifte og samlevende forældre.

Introduktionsydelse

Udlændinge, der kommer fra lande uden for Norden og EU, og kommer til Danmark fx som flygtninge, kan få introduktionsydelse de første 3 år af deres ophold i Danmark. For at få introduktionsydelse udbetalt skal udlændinge deltage i et 3-årigt introduktionsprogram. Introduktionsydelsens størrelse er den samme som starthjælp.

Nedsat hjælp blev indført med virkning fra januar 2003, mens kontanthjælpsloftet blev indført med virkning fra januar 2004.

Nedsættelse af kontanthjælp efter 6 måneder

Ægtepar, hvor den ene eller begge ægtefæller har modtaget kontanthjælp i 6 sammenhængende måneder på voksensatsen (25 år og derover), får nedsat kontanthjælpen med 582 kr. pr. måned for hver person (i 2008).

Unge under 25 år får nedsat kontanthjælpssatsen til SU-niveau, 6 måneder efter de har modtaget aktiveringstilbud (ca. 9 måneders ledighed), eller hvis den unge nægter at tage imod tilbud. Sætserne svarer til SU (i 2008):

- Udeboende: 5.007 kr. pr. måned.
- Hjemmeboende: 2.489 kr. pr. måned.

Loft over kontanthjælp

Kontanthjælpsloftet indebærer, at der for alle – både enlige og par – som har været 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp foretages et kontanthjælpslofttjek. Ligger ydelsen over kontanthjælpsloftet, nedsættes ydelsen til loftet. Der er fastsat et bestemt kontanthjælpsloft, som er forskelligt for enlige og par. Der er dog angivet et loft for, hvor meget ydelsen kan nedsættes, som også er fastsat i forhold til, om det er enlige eller par.

Loftet over kontanthjælpen gælder for alle, der har modtaget kontanthjælp inkl. særlig hjælp og individuel boligstøtte i 6 måneder. Loftet over kontanthjælpen betyder, at den samlede kontanthjælp inkl. boligstøtte fra 1. januar 2008 højst kan udgøre et månedligt beløb på:

- 12.249 kr. for gifte og samlevende, der er forsørgere.
- 9.219 kr. for gifte og samlevende, der ikke er forsørgere.
- 15.281 kr. for enlige forsørgere.
- 12.249 kr. for enlige, der ikke er forsørgere.

300-timersreglen blev iværksat i juli 2007, og i 2008 bliver reglen ændret til en 450-timersregel.

Ægtepar på kontanthjælp og 300-timersreglen

300-timersreglen betyder, at når et ægtepar har modtaget kontanthjælp i mindst 2 år, er det en betingelse for, at begge kan blive ved med at modtage kontanthjælp, at begge ægtefæller kan dokumentere, at de har haft ordinært udstøttet arbejde i mindst 300 timer. Ellers kan de miste den ene kontanthjælp. Reglen trådte i kraft pr. 1. april 2007, men i en overgangsperiode frem til april 2008 var kravet kun 150 timers arbejde. Hvis ingen af ægtefællerne opfylder arbejdskravet, udbetales der alligevel en hjælp. Den bliver udbetalt til den af ægtefællerne, som kommunen vurderer, er tættest på arbejdsmarkedet.

Når vi anvender betegnelsen 'de laveste sociale ydelser', skyldes det, at starthjælpen og også introduktionsydelsen (som er på starthjælpsniveau) er de laveste ydelser i det danske ydelsessystem. Det fremgår af tabel B1.1, som giver en oversigt over de forskellige ydelsessatser. Der er tale om satser, og det vil sige bruttobeløb, og ikke hvor meget den enkelte får udbetalt efter skat, da det afhænger af den enkeltes indkomst- og fradragsforhold. Beløbene er afrundede og sat i forhold til dagpengenes maksimumsbeløb.

Tabel B1.1: Ydelsessatser pr. 1. juli 2008. Bruttobeløb

	Beløb pr. måned	Beløb pr. år	Procent af dagpenge maksimum
Dagpengemaksimum for forsikrede ledige* ..	15.200	182.800	100 %
Dagpenge – dimittendsats	12.500	149.800	82 %
Ungesatsen	7.600	91.500	50 %
Kontanthjælp – forsørger	12.200	147.000	80 %
Kontanthjælp – ikke-forsørger	9.200	110.600	60 %
Kontanthjælp – unge, udeboende	5.900	71.300	39 %
Kontanthjælp – unge, hjemmeboende	2.900	34.400	19 %
Starthjælp – enlig, forsørger	7.400	89.100	49 %
Starthjælp – enlig, ikke-forsørger	5.900	71.300	39 %
Starthjælp – unge, udeboende	4.900	59.100	32 %
Starthjælp – unge, hjemmeboende	2.400	29.400	16 %
Folkepension – enlige	10.200	122.700	67 %
Folkepension – ikke enlige	7.500	89.900	49 %

* Dagpengemaksimum benyttes også til sygedagpenge, efterløn (højeste sats) og ny førtidspension (for enlige)

Kilde: Jura-Information. Aktuelle beløb.

Bilag 2

Karakteristika af sammenligningsgruppe – kontanthjælpsmodtagere, som har modtaget kontanthjælp i 6 måneder inden for det enkelte år

For at kunne vurdere konsekvenserne af lave ydelser for dem, der er henvist til at leve af de laveste ydelser, vil vi sammenholde forholdene med kontanthjælpsmodtagere, som ikke bliver ramt af de laveste ydelser. Da varighed af modtagelsen af kontanthjælp indgår som et kriterium for nedsat hjælp til ægtefæller og unge under 25 år og for iværksættelse af kontanthjælpsloftet, har vi valgt en kontrolgruppe, som har været på kontanthjælp i 6 måneder.

Vi har afgrænset denne (kontrol)-gruppe som personer, der har modtaget kontanthjælp i 6 måneder inden for det enkelte kalenderår, og som ikke har haft 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp (dvs. er modtager af de laveste ydelser).

Der er den lille forskel i udmålingen af varighed, at mens der ved afgrænsningen af gruppen med laveste ydelser er tale om et kriterium, der hedder: have været på kontanthjælp i 6 *sammenhængende* måneder, er kriteriet i afgrænsning af kontrolgruppen, at de bare skal have været på kontanthjælp i 6 måneder inden for det enkelte kalenderår.

De 6 sammenhængende måneder har vi i undersøgelsen konsekvent udmålt for alle personer, uafhængigt af hvornår, i hvilken periode og i hvilket kalenderår. Personer, som har været på kontanthjælp i januar 2004 og haft 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp – altså tilbage i 2003 indgår i materialet som en person på laveste ydelser (i 2004). Det samme gælder en person, som modtager kontanthjælp i januar 2005, selvom de 6 sammenhængende måneder for en stor del falder i det tidligere år 2004.

Ved afgrænsningen af kontrolgruppen har vi derimod set på antallet af kontanthjælpsmodtagere i det enkelte år og opgjort, hvor mange der har været på kontanthjælp i 6 måneder (og altså ikke nødvendigvis sammenhængende måneder) og bagefter set bort fra dem, som allerede indgår i gruppen af personer med laveste indkomster (altså 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp).

Når vi afgrænser kontrolgruppen ud fra antal måneder i det enkelte år, betyder det, at vi ikke medtager dem, som har været på kontanthjælp i 6 måneder, men som falder i en periode, som omfatter to forskellige kalenderår. Den person, som modtager kontanthjælp i hele januar 2005 og har haft 5 måneder i 2004, kommer ikke til at indgå i kontrolgruppen.

Tabel B2.1: Modtagere af de laveste sociale ydelser 2004-2007

Procent	Kontant- hjælp	Starthjælp	Intro- ydelse	300-timer	Sammen- lignings- gruppe
Køn:					
Mænd	48,9	46,7	44,5	34,7	45,0
Kvinder	51,1	51,6	54,8	65,3	54,9
Uoplyst.....	0,0	1,7	0,7	0,0	0,1
Alder:					
18-19 år	0,5	4,6	2,3	0,0	9,7
20-29 år	18,8	31,2	29,3	10,0	32,4
30-39 år	27,1	29,5	36,4	42,1	31,1
40-49 år	28,8	19,9	20,7	38,6	19,2
50-59 år	18,7	8,9	7,1	8,8	6,5
60-64 år	5,7	3,6	2,3	0,5	1,0
Uoplyst.....	0,4	2,4	1,9	0,0	0,1
Étnisk baggrund:					
Danmark.....	51,8	23,6	0,0	5,8	78,1
EU + vestlande	2,8	8,1	6,0	2,0	2,7
Jugoslavien.....	6,1	5,3	8,3	6,7	2,6
Øvrige Europa.....	0,4	1,8	3,0	1,2	0,2
Tyrkiet.....	5,3	2,5	4,6	14,2	2,5
Marokko.....	1,2	0,7	0,9	4,5	0,6
Sri Lanka	1,0	0,7	1,3	1,3	0,3
Irak.....	8,9	12,9	14,3	16,2	2,1
Iran	1,9	4,2	5,8	3,5	1,1
Somalia.....	3,6	5,7	7,2	8,5	2,6
Syrien	0,7	1,0	1,6	1,7	0,3
Libanon.....	5,8	3,3	3,0	11,2	1,9
Vietnam	0,8	0,9	1,5	1,2	0,6
Afghanistan.....	3,3	6,3	9,8	11,2	0,5
Pakistan.....	1,9	2,4	1,7	4,7	0,8
Øvrige lande	4,4	14,4	22,8	6,2	2,9
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
Bopælsområde:					
København	18,7	15,9	8,8	43,4	15,1
Århus/Odense/Ålborg.	18,7	13,6	14,0	17,5	16,6
50.000 +	14,5	13,1	11,6	12,5	15,5
20-50.000	18,0	17,4	18,9	11,2	25,5
Under 20.000	30,0	34,0	38,4	15,4	27,2
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
Familietyper:					
C-type:					
Enlig uden børn	41,6	41,9	28,9	0,8	45,4
Enlig med børn	6,1	10,8	9,0	0,5	21,7
Par uden børn.....	14,6	10,2	9,9	7,2	10,6
Par med børn.....	37,8	31,0	43,9	91,5	22,2
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
D-type:					
Enlig uden børn	38,1	32,4	24,0	0,7	38,5
Enlig med børn	8,4	14,9	10,9	0,7	25,7
Par uden børn.....	12,0	9,0	8,5	4,2	10,2
Par med børn.....	41,5	37,6	48,3	94,5	25,5
Uoplyst.....	0,0	6,0	8,3	0,0	0,1
Alle.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal	54.489	9.354	11.034	899	81.465

Datakilde: Forskningsprojektets registerdata

Bilag 3

Kriterier for udvælgelse af personer, som modtager de laveste sociale ydelser

Der findes ikke nogen samlet opgørelse af, hvor mange og hvem, der modtager de laveste sociale ydelser. For nogle af de laveste ydelser – starthjælp og introduktionsydelse – foreligger der opgørelser af modtagerne af ydelserne, som offentliggøres i kontanthjælpsstatistikken af Danmarks Statistik. For andre ydelser eller ordninger foreligger der ikke opgørelser. Det er derfor nødvendigt at opstille nogle forudsætninger for at indkredse omfanget af personer, som opfylder kriterierne for ordningerne, og derfor kan henregnes til personer, som modtager de laveste ydelser.

De laveste ydelser for hvilke der foreligger opgørelser, omfatter personer, som modtager:

- Introduktionsydelse.
- Starthjælp.

Danmarks Statistik offentliggør i kontanthjælpsstatistikken, hvor mange der modtager introduktionsydelse og, dog først fra 2007, hvor mange der modtager starthjælp.

Antal modtagere af introduktionsydelse ifølge Danmarks Statistik og DREAM. 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Danmarks Statistik.....	4.242	4.437	3.997	3.104
DREAM-opgørelse.....	7.141	5.691	4.280	3.011

Til grund for denne undersøgelse er opgørelsen af starthjælpsmodtagere og modtagere af lav introduktionsydelse hentet fra DREAM-databasen. Den lave introduktionsydelse blev indført 1. juli 2002. Det betyder, at personer, som har fået den almindelige introduktionsydelse før 1. juli 2002 indgår i DREAM som modtagere af introduktionsydelse i 2004 og 2005 – dvs. der er modtagere i disse år, som er på den lave og nogle, som er på den almindelige ydelse.

Afgrænsningen af modtagere af introduktionsydelse i 2004 og 2005 er derfor foretaget på den måde, at personer, som har modtaget introduktionsydelse i uge 25, 26 og/eller 27 i 2002, ikke indgår i afgrænsningen af personer med lave ydelser. Det vil sige, at vi udelukker de personer, som har modtaget introduktionsydelse før 1. juli 2002.

Den observerede forskel i omfanget af modtagere af introduktionsydelse kan skyldes, at Danmarks Statistiks tal er baseret på kommunernes konto-

plan. Kommunerne var ikke forpligtede til at skelne mellem dem, der modtog den almindelige hhv. den lave ydelse i 2002, hvilket var baggrunden for, at Danmarks Statistik først offentliggjorde tal for introduktionsydelsen fra 1. januar 2003.

I DREAM-databasen er der også en anmærkning på dem, der bliver ramt af 300-timersreglen, og ud fra denne kan det opgøres, hvor mange der bliver ramt af 300-timersreglen.

300-timersreglen trådte først i kraft den 1. juli 2007, og derfor indgår der alene tal fra 2007.

Hvad angår personer, som får de laveste ydelser som følge af, at ydelserne er modtaget i 6 sammenhængende måneder, i form af nedsat hjælp – eller på grund af kontanthjælpsloftet, foreligger der ikke offentligt tilgængelige opgørelser. Det er derfor nødvendigt at opstille forudsætninger for en indkredsning byggende på de opstillede kriterier for at blive omfattet af ordningerne.

Der er to kriterier, som er vigtige for at kunne karakterisere personer på lave ydelser:

- Det ene er, at personen skal være på kontanthjælp i 6 sammenhængende måneder. Det gælder både for at blive omfattet af nedsat hjælp og kontanthjælpsloftet.
- Det andet er den nedsatte hjælp, som for ægtepar bliver nedsat *med et bestemt beløb* ("500 kr. -reglen"). For unge under 25 år på ungesatsen bliver ydelsen nedsat til et beløb svarende til SU-ydelse.
- Hvad angår kontanthjælpsloftet, er der tale om en nedsættelse, som afhænger af mange forskellige forhold, men som omfatter alle enlige og par. Dels er der et loft for de forskellige familietyper – altså kontanthjælpsloftet. Dels er der et loft over, hvor meget man kan få nedsat kontanthjælpen. Dette loft er forskelligt for gifte og ugifte. Der er ikke nogle bestemte beløb, som ydelsen bliver nedsat med, idet mange forhold spiller ind ved beslutningen om nedsættelse af kontanthjælpen.

Nedsættelse af kontanthjælpsbeløbet efter reglerne for kontanthjælpsloftet foretages imidlertid på en ganske bestemt måde, idet der først foretages en reduktion i det særlige tillæg (§ 34-beløbet), derefter i boligstøtten og først til sidst i selve kontanthjælpsbeløbet. Loftet er dog sat således, at det stort set kun kan rammes, hvis man modtager særligt tillæg (§ 34-tillæg) eller særlig høj boligstøtte. Derfor kan man i princippet gå ud fra, at hvis en person har reduktion i det særlige § 34-tillæg skyldes det, at vedkommende er blevet ramt af loftet. Når det kun er i princippet, skyldes det, at modtagere vil få reduceret deres § 34-tillæg grundet ændringer i forsørgelsesbehovet

(fx når et barn flytter hjemmefra eller ved skilsmisse) eller ændringer i boligudgiften (flytter til anden bolig).

En afgrænsning der, ud over varighedskriterier, alene bygger på en reduktion af det særlige § 34-tillæg, kan således omfatte personer, som ikke nødvendigvis er blevet ramt af loftet. Modsat vil afgrænsningen ikke omfatte dem, som bliver ramt af loftet og ikke modtager det særlige § 34-tillæg. Det sidste vil dreje sig om et meget lille antal, da det forudsætter en ekstraordinær høj husleje og boligudgift. (De vil opleve den nedsatte ydelse via reduktion i boligstøtten eller i selve kontanthjælpsbeløbet).

I afgrænsningen af personer, som har været omfattet af kontanthjælpsloftet, indgår således personer, som har haft 6 sammenhængende måneder på kontanthjælp, og som har haft en reduktion i § 34-tillægget.

Hvad angår ægtefæller, som får nedsat hjælp efter ”500 kr. -reglen” og unge på ungesatsen, som får nedsat ydelsen til SU-niveau, er afgrænsningen alene foretaget på baggrund af de nedsatte ydelsesbeløb.

Ifølge kulegravningsrapporten ”Kulegravning af kontanthjælpsområdet” (Beskæftigelsesministeriet, 2006) var der ”i 2005 ca. 20.000 ægtepar, der havde fået reduceret kontanthjælpssatsen, fordi de havde været på kontanthjælp i mere end 6 måneder”. Afgrænsningen i denne undersøgelse, ud fra beløbene, giver stort samme størrelsesorden.

Hvad angår unge på ’ungesatsen’ er kriteriet, at ydelsen nedsættes til SU-niveau, når der er gået 6 måneder efter, at den pågældende er begyndt i et aktiveringsforløb. Da den unge skal have tilbud efter 3 måneder på kontanthjælp, betyder det, at nedsættelsen typisk sker 9 måneder efter, at den unge er blevet ledig.

Ifølge kulegravningsrapporten (Beskæftigelsesministeriet, 2006) var der ”ca. 13.000 unge, (der) i 2005 fik reduceret satsen 6 måneder efter 1. aktiveringstilbud”. Afgrænsningen i denne undersøgelse giver et langt lavere antal unge, som har fået nedsat ydelsen til SU-niveau. Forskellen skyldes formentlig, at afgrænsningen i kulegravningsrapporten er foretaget på baggrund af varighedskriteriet (6-9 måneder) og ikke ud fra de konkrete beløb, som de unge har modtaget. Når afgrænsningen foretages ud fra beløb fås et antal, som ligger langt under det antal, som fremgår af kulegravningsrapporten.

Teknisk beskrivelse af identifikation af personer med laveste ydelser

I det følgende beskrives de konkrete overvejelser og valg, der er foretaget i forbindelse med identifikationen af personer, der på et eller andet tidspunkt i løbet af årene fra 2004 til og med 2007 har modtaget en eller anden af de laveste ydelser.

Data er leveret af Danmarks Statistik. De relevante registre omfatter DREAM-registeret, populationsregisteret og kontanthjælpsregisteret. Efter identifikationen af modtagere af laveste sociale ydelser benyttes også andre registre.

Starthjælp, 300-timersreglen og introduktionsydelse

Modtagere af enten starthjælp, ydelser ifølge 300-timersreglen eller introduktionsydelse identificeres på basis af DREAM-registeret.

Først udpeges personer, der var med i DREAM200803, hvilket omfatter alle med ydelser frem til og med tredje uge af 2008. Samme register leverer også civilstandsoplysninger. Disse personer får tilknyttet deres alder fra populationsregisteret. Personer, der har modtaget starthjælp i løbet af året (fx 2007) ifølge DREAM (koderne 143, 144 og 721-726), klassificeres som starthjælpsmodtagere. Personer, der omfattes af 300-timersreglen i løbet af året, skal i DREAM være klassificeret efter koden 730.

Modtagere af introduktionsydelse omfatter i princippet personer med DREAM-koderne 141, 142 eller 711-719. Men introduktionsydelsesmodtagere, der også modtog ydelser omkring 1. juli 2002 (uge 25, 26 eller 27), antages ikke at modtage den lave introduktionsydelse.

Hver modtager af de laveste sociale ydelser vil have oplysninger for hver uge af året. En person kan således optræde på flere forskellige laveste ydelser i løbet af året.

Nedsatte kontanthjælpsydelser

Disse omfatter nedsat hjælp, kontanthjælpsloftet og unge under 25 år. Oplysninger til at klassificere personer her stammer primært fra kontanthjælpsregisteret, der har opgørelser på kalendermånedsbasis. Personer i registeret, der har modtaget (hhv. kode 5, 15, 25 og 35):

- Kontanthjælp til forsørgere (§ 25, stk. 1, nr.1, § 25, stk. 2 og § 26, stk. 3 i lov om aktiv socialpolitik) tidligere (§ 37, stk. 2, 1. pkt.)
- Kontanthjælp til unge (§ 25, stk. 1, nr. 3 og 4, § 25, stk. 4 og § 26, stk. 3 i lov om aktiv socialpolitik) tidligere (§ 37, stk. 3, 1. pkt.)
- Kontanthjælp til ikke-forsørgere (§ 25, stk. 1, nr. 2, § 25, stk. 3 og 4 og § 26, stk. 3 i lov om aktiv socialpolitik) tidligere (§ 37, stk. 2, 2. pkt.)
- Særlig støtte (§ 34 i lov om aktiv socialpolitik) tidligere (§ 37a)

udpeges, og klassificeres som herunder. Til brug for klassifikationen bruges oplysninger om nedsatte ydelsesniveauer i løbet af årene, se tabel B3.1.

Tabel B3.1: Nedsatte kontanthjælpsbeløb, 2004-2007

	Forsørger	Ikke-forsørger	Ung ikke-hjemmeboende	Ung hjemmeboende
2004	10.643	7.878	4.506	2.184
2005	10.855	8.035	4.618	2.296
2006	11.072	8.196	4.724	2.349
2007	11.338	8.393	4.852	2.530

Hvis det modtagne beløb i en måned svarer til beløbet i en af de 4 første kolonner i tabel B3.1, så klassificeres personen enten forsørger/ikke-forsørger eller hjemmeboende/ikke-hjemmeboende ung.

Hvis en person:

- har modtaget særlig støtte (kode 35 i kontanthjælpsregisteret)
- har fået nedsat kontanthjælpsbeløbet fra en måned til den næste
- ifølge DREAM har modtaget kontanthjælp i mindst 6 sammenhængende måneder (og en uge¹) omkring udgangen af en kalendermåned²

antages det, at vedkommende er ramt af kontanthjælpsloftet (paragraf 34).

Nogle personer er registreret med flere laveste ydelser i løbet af en måned. Antallet af modtagere i løbet af et år overstiger derfor antallet af personer, der har modtaget en eller anden laveste ydelse.

¹ For ikke at overvurdere antallet på laveste ydelser.

² Da DREAM er på ugebasis og kontanthjælpsregisteret er på månedsbasis, og vi her har brug for at se på oplysningerne fra begge registre for en person, lader vi den sidste uge i en kalendermåned repræsentere kalendermåneden (uge 4 for januar, ..., uge 52 for december).

Bilag 4

Logistisk regression

I kapitel 5 er refereret resultater fra nogle logistiske regressionsanalyser. Formålet med analyserne er at undersøge, hvilke sammenhænge der er i datamaterialet, dvs. hvilke baggrundsvariable har betydning for, om modtagerne af lave ydelser kommer i ordinær beskæftigelse eller uddannelse. En logistisk regressionsanalyse er i stand til at analysere flere variable samtidig. I dette bilag vises de mere detaljerede resultater af disse logistiske regressionsanalyser. Vi skal dog ikke redegøre nærmere for det matematiske indhold i analyserne.

Model

Regressionsanalysen tager udgangspunkt i en kategoriel afhængig variabel, her:

- *Personer, der i 2004 modtog en lav ydelse, som har opnået **ordinær beskæftigelse eller uddannelse** i 2007.*
- *Personer, der i 2004 modtog en lav ydelse, som stadig modtager **kon-tanthjælp eller introduktionsydelse** i 2007.*

De uafhængige variable i modellen udgøres af følgende variable:

- Køn (mænd (1) og kvinder (2)).
- Alder i 2004 (18-29 år, 30-49 år, 50 år+).
- Etnisk baggrund (dansk (1), ikke-dansk (2)).
- Nedsat ydelse i 2004 (introduktionsydelse (1), starthjælp (2), nedsat kon-tanthjælp (3), sammenligningsgruppe (4)).
- Familietype i 2004 (enlige uden børn (1), enlige med børn (2), par uden børn (3), par med børn (4)).
- Bopælsområde i 2004 (4 største byer, øvrige).

Tabel B4.1: Procentdel af personer, der i 2004 modtog en lav ydelse, som har opnået ordinær beskæftigelse eller uddannelse i 2007

	Procentdel	Procentbasis
Køn:		
Mænd	33,4 %	17.333
Kvinder	21,5 %	19.415
Alder:		
18-29 år	44,3 %	5.940
30-49 år	27,9 %	21.859
50-64 år	13,8 %	8.949
Etnisk baggrund:		
Dansk	28,4 %	12.985
Ikke-dansk	26,4 %	23.763
Familietype:		
Enlige uden børn	28,4 %	11.237
Enlige med børn	26,4 %	3.372
Par uden børn	27,9 %	4.242
Par med børn	26,2 %	17.897
Bopælsområde:		
4 største byer	21,8 %	13.281
Øvrig del af landet	30,1 %	23.467
Lav ydelse:		
Introduktionsydelse	41,5 %	6.628
Starthjælp	49,5 %	1.556
Nedsat kontanthjælp	22,5 %	28.564
I alt	27,1 %	36.748
Ekskl. uoplyste		

Tabel B4.2: Resultater af logistisk regressionsanalyse af: Procentdel i ordinær beskæftigelse eller uddannelse. 2004-2007

	B	S.E.	Wald	df	Sign.	Exp (B)
Køn:	-0,750	0,027	798,230	1	0,000	0,472
Alder:			1306,025	2	0,000	
18-29 år						
30-49 år	-1,531	0,042	1300,392	1	0,000	0,216
50-64 år	-0,939	0,036	677,888	1	0,000	0,391
Etnisk baggrund:	-0,367	0,033	124,665	1	0,000	0,693
Familietype:			51,108	3	0,000	
Enlig uden børn						
Enlig med børn	0,123	0,034	13,085	1	0,000	1,131
Par uden børn.....	0,047	0,046	1,024	1	0,312	1,048
Par med børn.....	-0,188	0,044	18,515	1	0,000	0,829
Bopælsområde:	0,380	0,027	0,027	1	0,000	1,463
Ydelsesgruppe:			939,019	2	0,000	
Introduktionsydelse						
Starthjælp	-0,886	0,034	689,234	1	0,000	0,412
Nedsat kontanthjælp ..	-1,095	0,056	387,442	1	0,000	0,334
Konstant:	2,455	0,041	3537,266	1	0,000	11,648

Tabel B4.2 viser, at vores opstillede model er rimelig, og at (næsten) alle de uafhængige variable (baggrundsforhold) har en signifikant sammenhæng med den afhængige variabel (sandsynligheden for beskæftigelse/uddannelse).

Vi kan også se, at alder, ydelsesgruppe, køn, bopælsområde, familietype og etnisk baggrund alle spiller en rolle i forklaringen på, hvor stor en procentdel der opnår beskæftigelse eller uddannelse.

Nedsat kontanthjælp og sammenligningsgruppe

I den næste analyse har vi koncentreret os om modtagerne af kontanthjælp. Der indgår kun modtagere af nedsat kontanthjælp og sammenligningsgruppen, som har modtaget kontanthjælp i mindst 6 måneder, men på den almindelige sats.

Tabel B4.3: Resultater af logistisk regressionsanalyse af: Procentdel i ordinær beskæftigelse eller uddannelse. 2004-2007. Kun nedsat kontanthjælp og sammenligningsgruppen i 2004

	B	S.E.	Wald	df	Sign.	Exp (B)
Køn:	-0,396	0,018	489,688	1	0,000	0,673
Alder:			1985,971	2	0,000	
18-29 år						
30-49 år	-1,322	0,032	1748,033	1	0,000	0,267
50-64 år	-0,772	0,030	676,948	1	0,000	0,462
Etnisk baggrund: ...	-0,277	0,020	188,221	1	0,000	0,758
Familietype:			418,147	3	0,000	
Enlig uden børn						
Enlig med børn	0,440	0,022	413,005	1	0,000	1,553
Par uden børn	0,240	0,024	98,383	1	0,000	1,271
Par med børn	0,225	0,029	58,563	1	0,000	1,253
Bopælsområde:	0,289	0,018	261,357	1	0,000	1,336
Ydelsesgruppe:	-1,121	0,020	37,654	1	0,000	0,886
Konstant:	2,068	0,036	3235,149	1	0,000	7,908

Vi kan konstatere, at vi opnår den samme model med de samme variable, som i den foregående analyse, hvori kun indgik de laveste ydelser. Alle variable i modellen er signifikante. Man kan også konstatere, at alder og køn bidrager mest til modellen, mens ydelsestypen, bopælsområde, etnisk baggrund og familietype har mindre betydning.

Tabel B4.4: Procentdel af personer, der i 2004 modtog en lav ydelse eller kontanthjælp i mindst 6 måneder, som fortsat er på kontanthjælp eller introduktionsydelse i 2007

	Procentdel	Procentbasis
Køn:		
Mænd	27,2 %	43.460
Kvinder	28,8 %	50.655
Alder:		
18-29 år	20,8 %	27.086
30-49 år	30,1 %	52.918
50-64 år	34,3 %	14.111
Etnisk baggrund:		
Dansk	26,7 %	57.331
Ikke-dansk	30,1 %	36.971
Familietype:		
Enlige uden børn	29,6 %	33.405
Enlige med børn	28,7 %	17.803
Par uden børn.....	27,3 %	10.106
Par med børn.....	26,3 %	32.801
Bopælsområde:		
4 største byer.....	34,9 %	32.162
Øvrig del af landet.....	24,5 %	62.140
Lav ydelse:		
Introduktionsydelse.....	21,4 %	6.628
Starthjælp	10,9 %	1.556
Nedsat kontanthjælp.....	30,2 %	28.564
Sammenligningsgruppe*	28,2 %	57.554
I alt	28,1 %	94.302

Ekskl. uoplyste

* Modtog kontanthjælp i mindst 6 måneder, men ikke nedsat hjælp

Tabel B4.5: Resultater af logistisk regressionsanalyse af: Procentdel på kontanthjælp mv. 2004-2007. Backward-søgning

	B	S.E.	Wald	df	Sign.	Exp (B)
Køn:	0,187	0,016	132,218	1	0,000	1,206
Alder:			970,040	2	0,000	
18-29 år						
30-49 år	0,700	0,025	785,290	1	0,000	2,014
50-64 år	0,209	0,021	96,478	1	0,000	1,233
Etnisk baggrund:	0,204	0,018	129,668	1	0,000	1,227
Familietype:			124,994	3	0,000	
Enlig uden børn						
Enlig med børn	-0,219	0,020	120,111	1	0,000	0,803
Par uden børn	-0,101	0,022	20,279	1	0,000	0,904
Par med børn	-0,066	0,027	5,962	1	0,015	0,936
Bopælsområde:	-0,456	0,015	872,738	1	0,000	0,634
Ydelsesgruppe:			439,555	3	0,000	
Introduktionsydelse						
Starthjælp	0,505	0,034	216,925	1	0,000	1,657
Nedsat kontanthjælp	1,300	0,083	247,355	1	0,000	3,668
Sammenligningsgruppe*	0,114	0,018	39,748	1	0,000	1,121
Konstant:	0,617	0,029	464,893	1	0,000	1,853

Tabellen viser, at den fulde model bliver accepteret, og alle variablene er signifikante. De største bidrag til sammenhængen kommer fra alder og bopælsområde efterfulgt af ydelsestype, mens køn og familietype spiller en mindre rolle.

